

Četvrtak, 27. februar 2003.
Svedok Kolm Mangan (Colm Mangan)
Svedok Herbert Okun (Herbert Okun)

Otvorena sednica
Optuženi je pristupio Sudu
Početak u 9.05 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, sekretar mi je rekao da postoje teškoće u vezi liste svedoka, ona vam nije prenetá. Ako je tako, moramo sa time da se pozabavimo, ali evo šta ćemo da uradimo. Pošto je svedok sad prisutan prvo ćemo da čujemo njegovo svedočenje, a ovo ćemo da rešimo ili posle, ako se pokaže prilika, ili za vreme njegovog svedočenja. Da, gospođo Uerc-Reclaf (Uertz-Retzlaff). Možda biste mogli da se pozabavite ovom listom svedoka. Jednu ste sigurno i obećali, ali je niste poslali. U svakom slučaju, time ćemo da se bavimo kasnije.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Da, časni Sude. Želela bih da istaknem da je svedok pod vremenskim ograničenjem, tako da predlažemo da se sve rasprave u vezi procedure ostave za posle.

SUDIJA MEJ: To i jeste moja praksa, kao što ste mogli i da vidite, da se bavimo proceduralnim pitanjima nakon što svedok završi. Da.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Svedok mora da da svečanu izjavu.

SUDIJA MEJ: Da, gospodine Miloševiću?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ovo nije čak ni proceduralna stvar, to je stvar korektnog stava. Ja nemam informacije o tome ko je sledeći svedok posle gospodina Okuna (Herbert Okun).

SUDIJA MEJ: U redu. Gospodine Miloševiću, neću više da vas prekidam, ali time ćemo da se bavimo kasnije u toku dana. Dajte da prvo čujemo svedoka. Da. Položite zakletvu, molim vas.

SVEDOK MANGAN: Svečano izjavljujem da ću govoriti istinu, celu istinu i ništa osim istine.

SUDIJA MEJ: Izvolite sedite.

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC UERC-RECLAF

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Hvala časni Sude. Molim vas, Kako glasi vaše puno ime i prezime?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Moje ime je Kolm Mangan (Colm Mangan).

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Vi ste šef štaba irskih odbrambenih snaga?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Koji je vaš čin?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: General pukovnik.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Vi ste bili vođa tima Posmatračke misije Evropske zajednice (ECMM, European Community Monitoring Mission) u Hrvatskoj 1991. i 1992. godine?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Ja sam bio pripadnik Posmatračke misije i povremeno sam obavljao dužnosti vođe tima.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Od kad ste tačno radili u Hrvatskoj?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Od jula 1991. godine do kraja januara 1992. godine.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Možete li da nam ukratko opišete mandat i zadatke Posmatračke misije Evropske zajednice i vas lično?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Mi smo otišli u to područje na početku kako bismo nadgledali dogovore o primirju u Republici Sloveniji. Posle toga

počeli smo da se bavimo i posmatranjem konflikta koji je u to vreme trajao u Republici Hrvatskoj.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: U martu 2001. godine Tužilaštvu ste dali izjavu koju ste juče pregledali i vi ste u odgovarajućem pravnom postupku potvrdili tu izjavu i dali jedan dodatak?

SVEDOK MANGAN: Tako je.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Časni Sude, želim da uvrstim ovu izjavu po Pravilu 92bis.

SUDIJA MEJ: U redu. Molim dokazni broj.

sekretar: Dokazni predmet Tužilaštva 399.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Dodatak izjave nalazi se pod tabulatorom 5. Gospodine, u dodatku ste ispravili neke stvari koje stoje u paragrafima 8 i 9 vaše izjave, a koje se tiču doktora Milana Babića. Da li je to tačno?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Paragrafi 8 i 9 vaše izjave, recite da li se oni bave pregovorima o primirju u području Osijeka u septembru 1991. godine?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Tako je.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li ste vi bili prisutni tamo?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Ja sam bio prisutan jedno kratko vreme na tom mestu.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Osoba sa kojom ste se vi sastali bila je glavni pregovarač za srpsku stranu. Kako vam je ta osoba predstavljena, ko je to bio?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: On je predstavljen kao ministar za poljoprivredu Republike Slavonija, Baranja i Zapadni Srem.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Prilikom pripremanja vašeg svedočenja da li ste pregledali popis ministarstava i ministara u SAO Slavonija, Baranja i Zapadni Srem?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Jesam.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: To je dokazni predmet 327, tabulator 6. Ja sada ne bih želela da trošim vreme da to ponovo pokazujem svedoku, mi smo to već videli. Recite da li ste videli ministra poljoprivrede po imenu Slavko Dokmanović na toj listi?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li se sećate te osobe i tog imena?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Da. Čovek sa kojim smo mi pregovarali je bio ministar poljoprivrede u to vreme, a ne čovek kojeg sam ja naveo u izjavi.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Jeste li se sastali sa Milanom Babićem, predsednikom SAO Krajine?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Ne.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li ste prilikom davanja izjave dali i nekoliko kopija izveštaja posmatračke misije?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li se ti izveštaji bave opštom situacijom u Hrvatskoj uključujući i Dubrovnik?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Ko je, kako i kada pisao te dokumente?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Više ljudi koji su radili u komandi misije u Zagrebu radilo je na pisanju takvih dokumenata. Oni bi primali izveštaje od raznih timova koji su operisali na teritoriju cele zemlje i onda bi ih konsolidovali u sedištu i dostavljali u obliku izveštaja u Hag (The Hague). Holandija (Holland) je tada držala predsedništvo Evropske unije (European Union). Dakle, ti izveštaji su bili rezime izveštaja koje su slali timovi sa terena u Hrvatskoj.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Časni Sude, ti se dokumenti nalaze u tabulatorima od 1 do 8, navedeni su u našem rezimeu i mi bismo želeli da se rezime svedočenja svedoka uvrsti za identifikaciju, a ne kao dokazni predmet.

SUDIJA MEJ: Da li želite da izveštaj uđe u spisak?

TUŽILAC UERC-RECLAF: Da.

SUDIJA MEJ: Pa zar ne bi bilo jednostavnije da ti izveštaji onda budu uvršteni u spis, oni su pridodani izjavi. Moram o tome da razgovaram sa sekretarom.

(Pretno veće se savetuje)

SUDIJA MEJ: Izvolite gospodine Kej (Kay).

PRIJATELJ SUDA KEJ: Tu se postavlja jedno pitanje, a to je dokument koji nedostaje, RMCM01, sećate se da ga nismo imali kada smo iznosili naše argumente o Pravilu 92bis. To je dodatak 1 i unutar toga, u drugom delu, postoji odeljak koji se zove "Iskustvo u posmatranju na teritoriji Jugoslavije" (Monitoring Experiences in Yugoslavia) i video sam da u dodatnoj izjavi koju je svedok dao za ovu današnju raspravu postoji paragraf u kojem se on odriče tog dela dokaza. On kaže da on to nije napisao i da nema nikakve veze sa tim.

SUDIJA MEJ: Pa mi smo to primetili i onda ćemo to da uzmemo u obzir.

PRIJATELJ SUDA KEJ: Ali možda bi to trebalo da se izvadi iz dokaznog predmeta.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Časni Sude, ja ću da razgovaram sa svedokom detaljnije o ovom dodatku.

SUDIJA MEJ: U redu, onda ćemo da čujemo šta imate da kaže.

sekretar: Časni Sude, dodaci će nositi dokazni broj Tužilaštva 400.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li ste, dok ste bili u Zagrebu, primili informacije da JNA sprema napad na Dubrovnik?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Dobili smo informacije od hrvatskih vlasti da je Dubrovnik u opasnosti.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Kako ste reagovali na tu informaciju?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Moram da priznam da u tom trenutku nismo bili spremni da verujemo u to.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Zašto?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Zato jer su sve aktivnosti JNA do tog trenutka bile u svrhu podrške lokalnog srpskog stanovništva i mi smo znali da je u Dubrovniku bilo veoma malo Srba i sa toga nismo smatrali da će JNA da zapreti gradu Dubrovniku, jer nismo za to videli nikakvog razloga.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li je Dubrovnik imao bilo kakav vojni značaj koji biste mogli da vidite?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Ne, nikakav vojni značaj koji bismo mogli da vidimo.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li je jedan tim Evropske posmatračke misije sa kodnim nazivom "Viski" (Whiskey) poslat u Dubrovnik?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Oni su bili prvi tim koji je poslan u Dubrovnik kako bismo proverili izveštaje koje smo primili, a koji su govorili da je grad u opasnosti.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Molim sudskog poslužitelja da svedoku pokaže tabulator 1, dokaznog predmeta 400. Tu se zapravo radi o nekoliko dokumenata pod jednim brojem. Prvi dokument nosi naslov "Poseta tima Viski". Da li je to izveštaj tog tima, prvog tima koji je otišao u Dubrovnik?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Da, to je izveštaj tog tima.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Predzadnji paragraf na prvoj strani spominje konferenciju za štampu ovoga tima na kojoj oni u ime Evropske posmatračke misije pozivaju sve strane da se suzdrže od svih, po svemu sudeći, ne provociranih napada. Da li znate za tu konferenciju za štampu?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Znam da je to bilo mišljenje tog tima koji se tada nalazio u Dubrovniku.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A u prvom paragrafu spominju se veliki napori da se direktno stupe u kontakt sa JNA, koji su ostali neuspešni. Da li ste vi znali da je takva situacija?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Kad smo preuzeli stvari od tog tima, saznali smo da je situacija takva.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: U sredini druge strane spominje se tim "Čarli" (Charlie). Da li je to vaš tim?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Pogledajte sada, molim vas, sledeći dokument, isti dokazni predmet, nosi naslov "Poseta Dubrovniku 29. oktobra 1991. godine" (Visit to Dubrovnik on the 29th of October, 1991.). Da li ste vi znali da su tamo išli ambasadori i političari?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Da, znali smo.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Želela bih sada da citiram prvi paragraf. Tu stoji: "Iako je fizička šteta starom delu centra mala, direktna okolina Dubrovnika pokazuje nasumično granatiranje kuća, ulica i automobila koja može da služi samo jednoj svrhi, a to je psihološki rat protiv civilnog stanovništva kako bi se Dubrovnik ispraznio od stanovnika. Primili smo informacije o daleko većim razaranjima sela koja se nalaze u neposrednoj okolini Dubrovnika, a za koje izgleda takođe ne postoji nikakva vojna potreba". Da li je to bilo prevladavajuće mišljenje u to vreme?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A sada molim vas da okrenete treću stranu tog istog dokumenta o poseti Dubrovniku i da pogledate zadnji paragraf. Tu stoji: "Svi članovi misije, uključujući one sa vojnom ekspertizom, slažu se da ne postoji nikakva zamisliva vojna svrha koja može da se postigne razaranjem, bilo razaranjem grada ili pražnjenjem grada od civilnog stanovništva, a civilnog stanovništva još uvek ima na desetine hiljada u gradu". Možete li da nam date vaš komentar tog paragrafa?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Pa, to je bilo mišljenje ne samo onih koji su bili u toj poseti nego je to bio pogled koji su delili svi članovi Evropske posmatračke misije u to vreme.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li je to bio i vaš pogled?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Da, to je bio i moj pogled.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A sada molim vas pogledajte sledeći dokument pod naslovom "Iskustva iz praćenja sukoba u Jugoslaviji" (Monitoring experience in Yugoslavia). Da li možete da nam date vaš komentar tog dokumenta, ali da ne idete u detalje?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Pa, imam hiljadu stvari da kažem. Kao što ste videli u mom odricanju dela izjave, to je bilo sadržano u velikom delu izveštaja koje sam ja poslao, ali to nije izveštaj samo po sebi, to je jedno lično viđenje i to nije deo službenih izveštaja. Ne znam ko je napisao taj deo, ne znam odakle dolazi.

SUDIJA MEJ: Budući da sam pročitao prvu rečenicu mislim da nije u redu da to uđe u spis.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Ja ne insistiram da to uđe u spis, to je jednostavno cela ta grupa dokumenata koji su došli zajedno sa izjavom.

SUDIJA MEJ: Taj ćemo deo da uzmemo.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Pogledajte sada, molim vas, sledeći dokument pod naslovom "Ime Dubrovnik". Želim da vam sada citiram stranu 1, treći paragraf: "Proces koji teče u Dubrovniku, u Dalmaciji i na drugim linijama fronta je proces smišljenog zastrašivanja čija svrha nije neophodno okupacija, budući da se sve više i više čini da JNA tu okupaciju neće moći da održi. Svrha tog procesa je depopulacija, da se isteraju Hrvati iz poljoprivrednog i ekonomskog srca Dalmacije i Slavonije kako bi se uništila ekonomija i kako se ne bi ostavile nikakve kuće u koje oni mogu da se vrate ukoliko se JNA jednog dana povuče. To je smišljena politika spaljene zemlje". Molim vas da komentarišete taj paragraf.

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Kao što sam rekao taj paragraf napisan je u sedištu u Zagrebu i to je, dakle, jedan destilat raznih izveštaja timova koji su radili na terenu i to daje dobru predstavu o tome kakvu vrstu izveštaja su slali timovi sa terena koji su radili u Hrvatskoj u to vreme.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Želim da vam citiram jedan deo paragrafa 4.

SUDIJA MEJ: Prevodioci nemaju dokumente. Mi imamo kopiju, ali oni nemaju.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Pa, trebalo bi to da imaju, to bi trebalo da bude u tabulatoru 1.

SUDIJA MEJ: U redu, da vidimo onda kako napreduje. Ako čitate molim vas da čitate sporije.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: U redu. Citiram paragraf 4, i opisuje se obrazac po kojem se delovalo: "Stvari počinju sa vatrom ograničenog intenziteta, poput minobacača, čime se civilima daje šansa da pobjegnu uz minimalne žrtve. Vatra zatim eskalira uz pomoć tenkova i artiljerije, kako bi se uništila napuštena sela na jedan sistematski način". Zatim slede neki detalji i opis se nastavlja: "To je namerni produkt ovoga rata, što usput rečeno objašnjava zašto JNA često ima veliki entuzijazam da evakuiše civile, a Hrvati su ponekad vrlo nevoljni da se sa tim slože, na primer Ilok". Da li se slažete sa ovim citatom?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: To je u skladu sa izveštajima koji su slati iz misije u Zagrebu u to vreme.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li znate šta se dogodilo u Iloku?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Ilok se nalazi u Istočnoj Slavoniji. Ilok je odsečen i okupiran ranije, ali nije bio granatiran niti je bilo razaranja na tom mestu tokom borbi u Istočnoj Slavoniji. Selo je zatim evakuisano uz prisutanak gradonačelnika Iloka. Hrvatske vlasti su bile uznemirene time da je Evropska posmatračka misija pomagala u evakuaciji sela, jer su smatrali da oni time pomažu uklanjanje stanovništva.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Zatim vidimo i paragraf o Dubrovniku u kojem se spominje nasumično granatiranje civilnih ciljeva.

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Da, tako je. To je granatiranje bilo nasumično i nediskriminativno budući da nije bilo očiglednih ciljeva koje su oni gađali. Dakle, nije bilo nečega šta su želeli da pogode. U tom smislu su ciljevi bili nediskriminatorni.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: U redu, završili smo sa ovim dokumentom, a sada idemo na paragraf 17 same izjave u kojem se spominje korišteno oružje i vaša opservacija o njemu. Da li je Dubrovnik granatiran sa kopna, vazduha i mora dok ste vi bili u Dubrovniku?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Koliko ste napada vi lično videli?
SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Video sam jedan napad iz vazduha, bombardovanje sa mora i više artiljerijskih i minobacačkih napada na grad.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Otprilike, u koje vreme je to bilo?
SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: To je bilo otprilike od 5. oktobra 1991. godine do 7. oktobra 1991. godine.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Šta je bio cilj napada sa mora? Šta ste videli?
SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Cilj je bio hotel "Ekscelzior" koji se nalazi odmah južno od starog grada. Pucano je iz brodskih topova bilo 57 ili 76 milimetara.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Molim da se karta stavi pred svedoka. To je dokazni predmet 326, tabulator 24.
SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Bojim sam da sam nešto poremetio na mom monitoru

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Pokažite, molim vas, hotel "Ekscelzior". Hvala. Imajući u vidu vaše vojno obrazovanje i ekspertizu možete li da nam kažete nešto o tačnosti gađanja oružjima koja ste upravo opisali?
SVEDOK MANGAN - ODGOVOR: To se oružje smatra veoma preciznim oružjem i iz tog se oružje može meta dosta precizno da pogodi. Ja sam bio u hotelu "Argentina" ovde i mogao sam da posmatram granatiranje hotela "Ekscelzior". Nemam nikakve sumnje da je to bio nameravani cilj vatre sa brodova.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li je taj hotel u to vreme bio vojni cilj?
SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Koliko ja znam, ne. Koliko ja znam tamo nije bilo nikakvog vojnog prisustva.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A kad govorimo o kopnenim snagama koje ste vi videli u akcijama, koje su oružje oni koristili i da li ste mogli da vidite odakle su gađali?
SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Nisam mogao da vidim odakle su gađali, budući da su se koristili oružjima indirektno vatre, znači, artiljerijom i minobacačima.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Recite nam nešto o preciznosti te vrste oružja?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Artiljerijski top je jedno dosta precizno oružje, minobacač manje. Ali sve to zavisi od većeg broja faktora, uključujući obuku vojnika koji rukuju topovima. To je takođe zavisno od osoblja koje usmerava vatru i naravno meteorološkim uslovima u datom trenutku.

TUŽILAC UERC-RECLAF: A sada molim kartu 326, tabulator 13. Molim da se to stavi pred svedoka. To je karta šireg dubrovačkog područja.

sekretar: Časni Sude, za potrebe razjašnjenja molim da uđe u zapisnik da je karta koju smo upravo koristili tabulator 23, a ne 24.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da. Da li ste videli šta su ciljale kopnene snage i pogledajte molim vas ovu kartu na grafoskopu do vas i recite nam, pokažite nam na toj karti šta su oni gađali?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Ovo područje ovde je područje marine i to je severoistočno od Dubrovnika. Ono je bilo gađano jakom minobacačkom vatrom i nanešena je velika šteta i vrlo lepim, brojnim vrlo lepim jahtama i zgradama u marini.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li biste rekli da je ovo područje bilo vojni cilj ili civilni cilj?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Nisam video ništa šta bi imalo vrednost vojnog cilja u području marine.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li su oni takođe pogodili i druga područja?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Morate da imate na umu da je prošlo neko vreme i da je u to vreme bilo jako mnogo granatiranja tako da mogu da pokažem područja koja su bila granatirana išavši od područja marine, ovo područje ovde i takođe planina Srđ.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li je bilo vojnih ciljeva koji su pogođeni?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Jedini vojni cilj koji sam primetio je ustvari bila planina Srđ. Tu je bila stara Napoleonova (Napoleon Bonaparte) tvrđava na kojoj su se nalazili naoružani Hrvati i takođe je tu bio centar veze.

Inače, područje na koje sam pokazao između marine i južno od grada Dubrovnika koliko sam ja mogao da vidim, tu su bili samo civili.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Te granate koje su padale u civilno područje da li su one možda slučajno tu padale?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Mislim da nije bilo tako.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Zašto tako mislite?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Mislim da je udaljenost za takvu grešku i priroda i intenzitet bombardovanja ukazivala, čak i ako bi se dozvolilo mnogo grešaka od strane posade koja je opsluživala to oružje, mislim da ne može da se smatra da su te granate slučajno pale na civilno područje.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Hvala. Molim da sklonite kartu. Možete li Pretresnom veću kratko i uopšteno da opišete u kom stepenu igra ulogu pred planiranje koordinacija i komanda i kontrola nad jedinicama u zajedničkoj operaciji kopnenih i pomorskih snaga?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Za kombinovano delovanje kopnenih i pomorskih snaga mora da postoji koordinacija i kontrola od strane komandanta operacije, a da bi se to uradilo mora da postoji centar za koordinaciju i usmeravanje vatre da bi se koordinirala različita vatra. Oni bi onda imali sredstva koja bi im omogućila da planiraju lokaciju vatre ka određenim ciljevima i angažovanje elemenata na kopnu. Za to bi bila potrebna dobra koordinacija da bi mogla da se organizuje zajednička operacija snaga.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Koliko je vama poznato, ko je bio taj komandant koji je komandovao celom operacijom?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Ja sam obavešten da je to bio general Strugar.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li ste znali koji je bio njegov čin i funkcija u to vreme?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Mi smo bili obavešteni da je general Strugar bio operativni komandant, odnosno komandant operativne grupe i da je takođe bio regionalni komandant u tom području.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Možete li da objasnite kako se odaberu ciljevi u ovakvoj operaciji, posebno kada se uzme u obzir činjenica da su tu postojala rezidencijalna naselja i kulturni spomenici?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Prvi faktor koji se uzima u obzir je ostvarenje misije, koje bi ciljeve trebali da se pogode najefikasnije da bi se ostvarila misija. Drugi faktor koji se uzima u obzir je sigurnost i bezbednost vlastitih snaga, a onda drugi faktori, a to je kulturno nasleđe i civilna područja se takođe uzimaju u obzir nakon što se uzmu u obzir ova prva dva faktora.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Na osnovu onoga šta ste vi videli da se dešava, da li ste mogli da zaključite da je misija ostvarena?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: To nije bilo očigledno, nije moglo da se vidi kakva je to misija koja treba da se ostvari.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Već ste pomenuli planiranje vatre. Da li je takođe bilo situacija gde je dolazilo do napada na trenutne ciljeve koji nisu unapred planirani? Možete li da nam to objasnite?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Naravno, ne možete sve da uključite u predplaniranje, tako da vatra do koje dolazi pre nego što počne operacija može sva da bude unapred planirana, ali jednom kada krene operacija pojavice se ciljevi koji prete ostvarenju misije, koji ugrožavaju bezbednost vlastitih trupa i onda se gađaju i ti ciljevi.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Takođe ste pomenuli da je celokupna komanda u ovom slučaju dolazila od Strugara, da je on bio komandant operacije i da je on učestvovao u predplaniranju. A šta je sa tim ciljevima koji se iznenada pojavljuju, ko donosi odluke o tome?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Odluke o ciljevima koji se iznenada pojavljuju mogu da donesu komandanti na nižem nivou, ali moraju to da koordiniraju sa komandom, moraju da obaveste komandu o takvoj inicijativi i akciji.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li ste vi lično primetili u Dubrovniku ostvarivanje vatre koja je prethodno planirana ili preduzimanje akcija u odnosu na ciljeve koji su se iznenada pojavili?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Ne bih bio u poziciji da kažem da li je reč o vatri koja je prethodno planirana ili o vatri na ciljeve koji su iznenada iskrslili. Ali smatram da je u toj konkretnoj fazi bilo predplaniranje vatre.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Zašto to mislite?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Zato što se ništa nije desilo šta bi dovelo do toga da iznenada iskrсну ciljevi. Očigledno je dolazilo do granatiranja ciljeva koji su tamo bili već izvesno vreme i ništa se novo nije desilo šta bi uzrokovalo na stvaranje novih ciljeva.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Pomenuli ste predplaniranje koje bi bilo na nivou Strugara, a šta je sa planiranjem napada na Dubrovnik koji ste vi videli, da li bi u tome učestvovao i Generalštab?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Bio bih iznenađen kada ne bi učestvovao, jer bio bih iznenađen kad takva operacija ne bi bila koordinirana sa Generalštabom.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Dok je ta operacija bila u toku da li bi kopnene trupe bile u stalnom kontaktu sa komandantom, a komandant u stalnom kontaktu sa Generalštabom, po vašem iskustvu?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Pa pretpostavljam da bi bilo tako i bio bih iznenađen, ako nije bilo tako.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Mornarica koja je bila angažovana u toj akciji, čak i u vezi sa ciljevima koji iznenada iskrсну, da li bi ona koordinirala svoje akcije sa kopnenim snagama?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: U ovakvoj operaciji mislim da bi morala da koordinira svoje akcije sa kopnenim snagama.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Uz pomoć poslužitelja htela bih da stavim pred svedoka dokazni predmet 400, tabulator 2. Molim vas, pogledajte stranu 2 i paragraf koji se odnosi na Dubrovnik i ovde se kaže: "U Dubrovniku naš tim takođe izveštava o teškom bombardovanju JNA tokom večeri. Srpske snage se, čini se do sada štede Stari Grad, ali pomorski i minobacački napad u odnosu na civilno stanovništvo je u toku. Tamo nema vojnih ciljeva u tom području". Da li je to bilo vaše zapažanje u to vreme?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Da. Ovaj izveštaj je sastavljen na osnovu izveštaja koje smo dobijali o Dubrovniku.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Na istoj ovoj strani ispod podnaslova "Zagreb", paragraf 3, unutar tog paragrafa u sredini se pominje ono što se

desilo u Karlovcu i kaže se: "JNA podržava srpske neregularne snage". Da li ste vi znali za postojanje takvih snaga?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Ako mislite da li sam znao za postojanje takvih snaga u području Karlovca u to vreme, morate da znate da sam ja u to vreme bio u Dubrovniku i nisam znao ni za postojanje takvih snaga u području Dubrovnika.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A kada ste se bavili Osijekom da li ste znali za postojanje takvih neregularnih snaga tamo?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: U ranijem periodu u Osijeku znao sam za postojanje nekih neredovnih snaga u Osijeku.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li ste znali ko je njima komandovao?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Ne, nisam znao ko je njima komandovao.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Sada bih htela da pred svedoka stavimo tabulator 4, dokaznog predmeta 400. To je još jedan izveštaj. Na prvoj strani, poslednji paragraf kaže sledeće: "Želeo bih da znate da se ovi indiskriminirajući napadi nastavljaju i suprotni su izjavama koje daju srpske i savezne vlasti". Možete li ovo da objasnite, ovaj paragraf?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Ovaj konkretni paragraf se odnosi na izjave da se Dubrovnik ne gađa i te izjave je izdao štab u Zagrebu, ali ja sam bio prisutan u Dubrovniku u nedelju 6. oktobra i bio sam svedok, kao i svi ostali članovi mog tima, napada na grad.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Kada kažete izdao je štab u Zagrebu, na koji štab mislite?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: To je bio štab Posmatračke misije Evropske zajednice.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li znate sa kim su oni kontaktirali, jer ovde se kaže: "Izjave, suprotni su izjavama koje daju srpske i savezne vlasti"?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Oni su kontaktirali admirala Broveta u Beogradu. Mislim da je on dobio zadatak da bude osoba za vezu ili kontakt osoba za Posmatračku misiju Evropske zajednice, ali znam da je on bio kontakt osoba u Beogradu.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Na strani 2 istog tog izveštaja pominje se stanovništvo. Kaže se: "U međuvremenu stanovništvo, koje je povećano prilikom izbeglica, suočava se ne samo sa nestašicom vode i električne struje već i namernom kampanjom zastrašivanja". Da li je to ono šta ste vi ustanovili u to vreme?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Da, bio je veliki broj izbeglica u Dubrovniku u području Lapada u Dubrovniku, bili su smešteni u hotelima. Mi smo ih posetili i dobili smo priče iz prve ruke od njih o tome kako su napustili svoje domove, kako su bili proterani iz svojih domova i o uništavanju i pljački njihovih domova.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Vi ovde pominjete namernu kampanju zastrašivanja. Da li ste vi to ustanovili u to vreme?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Pa ono čemu su ljudi bili izloženi navelo me je na to da je bilo zastrašivanja.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Mislim da bi ovo bilo dovoljno iz ovog izveštaja. Dok ste bili u Dubrovniku, da li ste videli pogotke u starom gradu?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Morate da znate da je to bilo davno, ali koliko se ja sećam, video sam najviše dva pogotka u starom gradu.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Prema onome šta ste vi primetili da li biste rekli da je to bilo namerno ciljanje starog grada ili je to bio rezultat greške i slučajnog pogotka?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Pa ja sam prilično uveren da stari grad nije namerno ciljan, da su ovo bile slučajne granate, jer je bilo toliko mnogo granatiranja u drugim područjima da u ovoj fazi očigledno stari grad nije granatiran.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li vam je poznato da je stari grad granatiran u novembru, sredinom novembra i 6. decembra 1991. godine?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: U to vreme ja sam radio u štabu Posmatračke misije u Zagrebu i tada sam znao da je Dubrovnik ciljan, dakle, stari grad Dubrovnik, u to vreme sam to znao.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li ste videli video snimak koji pokazuje decembarsko granatiranje?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Nisam u to vreme, ali nešto kasnije jesam.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Ono šta ste videli da se tamo dešava, da li vam je to ukazivalo da je reč o unapred planiranom ili spontanom napadu, odnosno spontanosti aktivnosti. Govorim o onome što se desilo 6. decembra?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Pa pretpostavljam sobzirom na nivo aktivnosti i intenzitet vatre da bi moglo da se svrsta u unapred planiranu vatru.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Samo da bi nam bilo jasno, predplaniranje na tom nivou i u to vreme bi tražilo kakav vremenski okvir, da li bi bio potreban sat ili više ili možda dani, možete li da nam kažete?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Pa, svakako bi trebalo mnogo više od jednog sata, trebalo bi barem 24 sata, 48 sati, ne mogu da postavim konkretno vremensko ograničenje, ali planiranje ovako velike operacije bi tražilo dosta vremena.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Dok ste bili u Dubrovniku da li ste imali slobodan i nekontrolisan pristup delovima grada koji nisu bili pod kontrolom JNA?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li ste se sastali sa članovima Kriznog štaba?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Da. Sastali smo se sa predsednikom Kriznog štaba i gradonačelnikom.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li je to bio civilni Krizni štab ili je to bilo vojno telo?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Ne, to je bio civilni Krizni štab.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Koliko su oni bili organizovani?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: To je bila haotična situacija. Mislim da bi to moglo da se najbolje opiše na taj način. Bili su izuzetno potreseni događajima koji su se dešavali u Dubrovniku i bili su svakako istraumirani situacijom u kojoj su se našli.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li ste videli naoružane ljude u Dubrovniku i možete li da procenite koliko ih je bilo?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: U celom području Dubrovnika, za celo područje ne bih mogao da dam takvu procenu, ali za stari grad video sam najviše 10 do 15 naoružanih Hrvata.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Izvolite, nastavite.

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Ali izvan tog područja video sam naoružane Hrvate na planini Srđ i u drugim područjima, ali ne mnogo, video sam ih nekoliko.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li su to bili profesionalni vojnici, na osnovu onoga šta ste vi videli?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Ne, uglavnom ne. Video sam jedan broj pripadnika Zbora narodne garde, ali ne mnogo.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Možete li da opišete uniforme, naoružanje i ostalo šta ste videli na ovim naoružanim Hrvatima?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Uniforme na malom broju pripadnika Zbora narodne garde bile su maskirne uniforme, a ostalo su bile policijske uniforme i sve ostalo su bili civili. Kada je reč o naoružanju to je bilo lako naoružanje, snajperske puške, automatske puške. Najteže naoružanje koje sam video je bio RPG-7 (RPG, Rocket Propelled Grenade launcher), dakle, "Ručni bacač raketa, 7", a jedino drugo naoružanje koje sam video je bilo oklopno vozilo sa puškomitraljezom pred policijskom stanicom.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Početkom oktobra, u vreme kada ste vi bili tamo, da li je postojala aktivna odbrana Dubrovnika?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Ne. Ni na koji način nije bila organizovana odbrana i ne bih mogao da opišem Dubrovnik kao grad koji je branjen.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li je JNA to znala? Da li vam je to poznato?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Ne znam šta je JNA znala ili nije znala, ali bi bio vrlo iznenađen ako nisu znali u kojoj fazi je ta odbrana, jer su mogli direktno da posmatraju to područje sa pomorskim snagama koje su bile raspoređene uz obalu.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Dok ste bili u Dubrovniku da li ste primetili bilo kakve hrvatske položaje ili pripreme za zauzimanje položaja u starom gradu ili u blizini starog grada?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Nisam.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li ste videli bilo kakve položaje ili pripreme za zauzimanje položaja u hotelima u kojima su bile izbeglice koje ste pomenuli?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Nisam.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Pomenuli ste naoružane ljude koje ste videli u starom gradu. Da li su oni bili prisutni u bilo kakvoj napadačkoj ili odbrambenoj ulozi?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Oni nisu imali nikakvu vojnu ulogu koja bi mogla da se opiše. Većina njih je izgledala iscrpljeno, istraumatizovano događajima koji su se dešavali u drugim područjima i svakako nisu bili spremni za borbu.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li ste videli bilo šta što bi predstavljalo provociranje, hrvatsko provociranje JNA da preduzme akciju granatiranja?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Nisam.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li je oružje koje su posedovali Hrvati predstavljalo prijetnju JNA?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Ne, nikakvu pretnju. Svakako ne neku veliku pretnju, koliko sam ja mogao da vidim.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li je JNA mogla da ostvari bilo kakvu vojnu prednost napadom na Dubrovnik, nešto šta ste vi mogli da primetite?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Ne, nisam mogao da vidim bilo kakvu vojnu prednost u zauzimanju grada kao što je bio Dubrovnik.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Dok ste vi bili u Dubrovniku da li ste takođe pokušali da dođete do JNA i da rešite situaciju putem pregovora?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Naša glavna misija odlaska u Dubrovnik bila je ustvari da pokušamo da ostvarimo prekid vatre u području i nekoliko puta smo pokušali da kontaktiramo JNA, vojne vlasti. I treba da kažem da pre nego što smo otišli u Dubrovnik dobili smo ime komandanta gen-

erala Strugara i njegov telefonski broj, odnosno brojeve da bismo mogli da kontaktiramo njegovu komandu. Tako da kada smo bili u Dubrovniku, za vreme koje smo proveli tamo, nekoliko puta smo pokušali da kontaktiramo JNA telefonom, međutim, svi ti pokušaji su bili uzaludni.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li je to zato što nije bilo veza ili ste vi dobili vezu?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Jedan član mog tima govorio je srpskohrvatski, Lars Boland (Lars Bolland), Danac. On ostvario kontakt nekoliko puta i dobio je nekoga na liniji. Međutim, čim bi čuli da smo mi pripadnici Posmatračke misije Evropske zajednice veza bi se prekinula.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li ste vi onda došli do zaključka da JNA nije želela da pregovara?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Bilo je očigledno da ne žele nikakve kontakte sa nama.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A šta je bilo sa hrvatskim vlastima?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Hrvatske vlasti u ovoj fazi, kao što sam već opisao, u jednoj vrlo teškoj situaciji, očajnički su želele da se ostvari prekid vatre.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A šta je sa pregovorima na nivou Zagreba ili Beograda, da li je u to vreme bilo nekih pregovora i sa kim?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Naš štab u Zagrebu je kontaktirao sa Zagrebom telefonom i opisali smo događaje u Dubrovniku i oni su nas uveravali da će uložiti sve napore da se prekine sa napadom i da će to uraditi na nivou štabova. I koliko sam ja shvatio, štab je ostvario kontakt sa vlastima u Beogradu i koliko sam shvatio, to je bio admiral Brovet sa kim su stupili u kontakt.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Da li je Posmatračka misija Evropske zajednice uložila prigovor zbog onoga šta se dešava?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Naša komanda nas je uveravala da je uložena prigovor, odnosno prigovori, o događajima koji su se dešavali u Dubrovniku.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Kome su upućeni ti prigovori, ti protesti? Da li to znate?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Rečeno mi je da su upućeni vlastima u Beogradu.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Vojnim vlastima?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A šta je sa političkim vlastima? Da li znate da li su prigovori upućeni njima?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Ne. Kao što sam rekao kontakti su bili sa kontakt osobom iz Generalštaba, admiralom Brovetom.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A kakve su bile reakcije na ove proteste, da li to znate?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Čini se da je bilo vrlo malo ili nikakvih reakcija, koliko sam ja mogao da primetim na terenu.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Želela bih da pred svedoka stavimo tabulator 6, dokaznog predmeta 400. To je izveštaj od 10. oktobra 1991. godine. Želela bih da skrenem vašu pažnju na stranu 2, paragraf 5. Ovde se kaže: "Bombardovanje sa položaja JNA oko Cavtata i Plata prestalo je za sat posle obaveštavanja Beograda, ukazujući da vesti o prekidu vatre nisu dosegle do jedinica koje su u pitanju". Možete li da date komentar o ovom paragrafu?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: To kašnjenje od jednog sata je indikativno za taj vremenski period koji je bio potreban da instrukcije iz Beograda stignu do jedinica na terenu, jer to nije nešto šta se dešava trenutno, potrebno je vreme da se to desi.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Sobzirom na vaše iskustvo, da li to ukazuje na bilo šta u vezi sa komandovanjem i kontrolom?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: To bi ukazalo da jedinice koje su se borile u području Dubrovnika, da su bile u komandnom lancu od generalštaba u Beogradu.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Sada bih želela da pred svedoka stavimo tabulator 8, dokaznog predmeta 400. Na drugoj strani vidimo nekoliko paragrafa koji se odnose na Dalmaciju. Tu se spominju razgovori i prekidi vatre, deblokade kasarni, primirje uz obalu. Zna li za to?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Da, znam.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: U paragrafu 11, ovog dokumenta spominje se kršenje prekida vatre. Ovde stoji da postoje dva izbora: "To može da bude selektivni minimum vezan za pregrupisavanje, ali to može da bude i posledica loše kontrole tamošnjih jedinica JNA i neregularnih jedinica". Možete li to da objasnite?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Pa, čovek koji je napisao ovaj izveštaj nudi moguće razloga za činjenicu da je došlo do kršenja prekida vatre u tom području.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Ovde govorimo o području Vukovara. Jeste li vi dobili bilo kakve informacije o nečem sličnom u Dubrovniku?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Ja u to vreme nisam bio u Dubrovniku, ali znao sam da je područje Dubrovnika obuhvaćeno širim sporazumom o prekidu vatre koji je takođe i tamo važio. Tim koji je došao posle nas, oni su, koliko ja znam, uspeali da uspostave kontakt i imali su uticaj na prekid vatre.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Ukoliko rezimirate sve ono šta se događalo u Dubrovniku dok ste vi bili tamo, a i kasnije, da li biste to nazvali borbom dve sukobljene strane?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Ne, to ne bih nazvao borbom dve sukobljene strane. Kao što sam već ranije rekao, video sam veoma malo dokaza o hrvatskom oružju, o pripremanju Hrvata za akciju. Prema tome, ne može da se kaže da je to bila borba između dve snage.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Časni Sude, ovo su bila sva pitanja Tužilaštva.

SUDIJA MEJ: Hvala. Izvolite, gospodine Miloševiću.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Jedno prethodno pitanje generale, najveći deo, odnosno gotovo celina ovog vašeg svedočenja odnosi se na Dubrovnik, doduše i na još...

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa da li ste došli da, kad ste dolazili ovde da svedočite, sa uverenjem ili bilo kakvim saznanjem da je Republika

Srbija imala ikakve veze, Republika Srbija i ja lično, na primer, imala ikakve veze sa tim događajima oko Dubrovnika?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Ja nisam imao, nisam bio uveren niti sam imao dokaza da ste vi lično bili povezani sa Dubrovnikom. Ja imam dokaze samo o onome šta sam video u Dubrovniku i o faktorima koji su meni nagovestili da ono šta se dešava u Dubrovniku da se to dešava pod kontrolom Generalštaba JNA.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, ne govorim samo o meni lično, jer to nadam se nije sporno, ali uopšte Republika Srbija, da li ste imali i došli sa saznanjem da je Republika Srbija imala bilo kakvu ulogu u tim događajima o kojima vi govorite?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Snage koje su delovale u području Dubrovnika bile su snage JNA, koliko ja znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Hvala lepo. Da li ste prisustvovali bilo kom susretu između predstavnika vlasti Dubrovnika i predstavnika komandi JNA na tom prostoru?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Ne, nisam. Kao što sam već rekao mi smo u više navrata preduzeli velike napore kako bi stupili u kontakt sa njima, ali bez uspeha.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ali vam je verovatno poznato da je bilo više tih susreta o kojima su svedočili takođe svedoci koji sede na tom mestu na kome vi sad sedite, kojima su njima prisustvovali i oni su uvek bili, ili najčešće bili u prisustvu međunarodnih predstavnika. Da li su vam poznati ti sastanci? Da li nešto znate o tim sastancima?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Znam da je tim koji je došao u Dubrovnik posle mog tima, posle mog boravka u Dubrovniku, održao sastanke u Cavtatu gde su bili prisutni JNA i hrvatske vlasti. To znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li ste obavesteni o tome, ja to isto gledam iz dokumenata, prema tome pretpostavljam da se vi obavestavate iz dokumenata, jer tamo niste bili, da li ste obavesteni o tome da je glavni zahtev JNA bio isključivo, i jedini zahtev, da naoružane formacije, neregularne naoružane formacije napuste Dubrovnik i da nikakav drugi zahtev nije postojao?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Da, znam da su takvi zahtevi bili postavljeni.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Sad mi je onda nešto nelogično. Vi maločas govorite o tome da je postojala neka namera, to zaista prvi put čujem, JNA da isprazni Dubrovnik od stanovništva, a na sastancima koje JNA ima sa predstavnicima Dubrovnika isključivo se insistira na tome da naoružane snage napuste Dubrovnik i to sa oružjem i u potpuno bezbednom pravcu, dakle, bez ikakve opasnosti po njih. Da li vam je to poznato?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Poznato mi je da se to dogodilo posle mog boravka u Dubrovniku. Događaji o kojima sam ja ovde govorio su događaji koji su se odigrali između 5. i 7. oktobra. U to vreme nije bilo nikakvog značajnog vojnog prisustva Hrvata u tom području.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A šta vi smatrate "značajnim vojnim prisustvom"? Prevodilac je rekao "nikakvog značajnog", vi ste rekli: "Nije bilo značajnog vojnog prisustva". Šta će uopšte vojno prisustvo u Dubrovniku koji je bio demilitarizovan grad decenijama, da li vam je to bilo pitanje koje vam se postavljalo?

SUDIJA MEJ: Ovdje se radi o dva pitanja.

SVEDOK MANGAN: Značajno vojno prisustvo. Prvo da na to odgovorim. Značajno vojno prisustvo bilo bi koherentno usmereno prema nekom cilju i naoružano sa nečim šta je više od pešadijskog lakog naoružanja. Za jednu koherentnu vojnu snagu bilo bi potrebno da imaju teže oružje koje bi moglo da predstavlja pretnju veoma velikim snagama JNA koje su bile u tom području. A drugo vaše pitanje, zašto tamo treba da bude bilo kog naoružanja u tom području. Lako oružje koje sam ja video sigurno nije moglo da predstavlja značajno vojno prisustvo i zašto bi tamo uopšte trebalo da bude takvih stvari. Izveštaje koje smo mi primili i kojima na početku ja nisam verovao, kao što sam rekao, na kraju su ispali veoma stvarni. Prema tome, ja smatram da je bilo potrebe za takvim stvarima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro generale, da nastojimo da idemo vrlo efikasno po pitanjima o kojima vi svedočite. Vi ste bili u julu 1991. godine stacionirani u Zagrebu. To je bila Posmatračka misija Evropske zajednice u to vreme radi, kako se to definisalo onda, sprečavanja krize. Je li tako?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vi znate koje su strane potpisnice Memoranduma o prisustvu Posmatračke misije Evropske zajednice, taj je Memorandum napravljen 13. jula 1991. godine, na osnovu čega ste vi bili tamo?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Bojim se da u ovom trenutku ne mogu da se setim ko su bili potpisnici tog dokumenta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da vas podsetim, predstavnici Saveznog ministarstva za inostrane poslove Jugoslavije, Slovenije i Hrvatske, a u ime Evropske zajednice ambasador u Ministarstvu spoljnih poslova Holandije, zato, kako ste vi korektno rekli maločas, što je Holandija bila predsedavajući Evropske zajednice u to vreme. Ambasador se zvao Kristijan Kroner (Christian Kroner). Da li se sad sećate toga?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Ne sećam se da je taj ambasador bio na čelu Promatračke misije Evropske zajednice. U julu 1991. godine na čelu misije bio je van der Fauk (Jo van der Valk), a on je predao dužnost u septembru van Hautenu (Dirk Jan van Houten).

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja govorim o potpisnicima Memoranduma, a ne o tome ko je bio na čelu Misije. Molim vas, da li ste, recite mi samo kratko sa da ili ne, da li ste bili upoznati sa sadržinom Memoranduma Misije čiji ste bili visoki oficir u to vreme?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Proteklo je toliko vremena da moram da kažem da mi nije poznat Memorandum koji spominjete, ali u ono vreme sam bio upoznat sa njime.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa da li je tačno da je osnovni mandat Posmatračke misije bio da: "(A) pomogne stabilizovanju prekida vatre u okviru koje će se sprovesti ukidanje blokada nad jedinicama i sredstvima JNA", to je "A". I "(B) da nagleda suspenziju primena Deklaracija o nezavisnosti za period od tri meseca", kao što je dogovoreno sa stranama koje primaju Misiju, dakle, Jugoslavija, Slovenija i Hrvatska. Da li se toga sećate je li to tako u Memorandumu?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Sećam se. To možda nije u takvim, napisano tim rečima, ali to je bio smisao Memoranduma.

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, ako želite da citirate neki dokument, ukoliko želite da se oslonite na neki dokument u vašem ispitivanju i da postavljate svedoku pitanja o njemu onda je jedina fer stvar koju možete

da uradite je to da dokument date svedoku. Imate li to na engleskom da svi to vidimo?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nemam taj dokument, gospodine Mej (May), ali ako svedok smatra da ja nešto nisam citirao ispravno on može jednostavno da kaže da se ne seća ili da nije tako tako i da ga ja ni u kom pogledu ne ugrožavam u pogledu njegovom svedočenja. Generale, da li...

SUDIJA MEJ: Ne, ne. Ja ne kažem da ga vi ugrožavate. Međutim, da bismo efikasno mogli da vodimo ovo suđenje, ukoliko je taj dokument važan moramo da ga imamo. Možda Tužilaštvo može da nam pomogne u vezi sa tim. Izvolite.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Nadam se da suprotna strana može da pribavi taj dokument, jer je on svakako i u njihovoj arhivi, i u arhivi Jugoslavije i da je, znači, 13. jula 1991. godine, kad je taj Memorandum potpisan, Misija imala zadatak da pomogne stabilizovanju prekida vatre u okviru koje će se sprovesti deblokada, odnosno ukidanje nad jedinicama i sredstvima JNA, šta samo potvrđuje da je već tada bila blokada. A drugo, šta je takođe izuzetno važno sa političkog stanovišta, dakle, da nadgleda suspenziju primena Deklaracija o nezavisnosti za period od tri meseca kako su se strane dogovorile, Jugoslavija, Hrvatska, Slovenija, odnosno federalna Vlada sa rukovodstvom Slovenije i Hrvatske. Da li je to tako generale?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Koliko ja mogu da se setim, to je tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li se sećate generale, samo vas pitam, dakle, da li se sećate da je ustvari taj Memorandum trebalo da obezbedi i razradi dosledno sprovođenje takozvane Brionske deklaracije koja je 7. jula, dakle, svega nekoliko dana pre toga, 1991. godine, doneta uz prisustvo i aktivno učešće ministarske trojke Evropske zajednice na Brionima, dakle, Brionska deklaracija opet federalne vlasti i predstavnici Slovenije i Hrvatske? A onda je kao posledica išao taj Memorandum i vaša posmatračka misija. Da li se toga sećate?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Ne sećam se. Sećam se Brionskog sporazuma, ali kada je to sklopljeno i ko je prisustvovao tome se ne sećam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, to je nesporno u dokumentima pa ja neću na tome insistirati. Ali da li se sećate, pošto kažete da znate za

Brionsku deklaraciju, da su se Slovenija i Hrvatska tom deklaracijom obavezale da će deblokirati sve jedinice i objekte JNA i uspostaviti raniji režim na granici SFRJ sve u roku od 24 časa? Da li se sećate toga?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Ne sećam se svih detalja. Ali sećam se da su neke obaveze preuzete u vezi sa tom blokadom.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li je tačno da su se predstavnici Slovenije i Hrvatske posebno obavezali da će se uzdržati od bilo kakvih jednostranih nasilnih akata i da će početi...

SUDIJA MEJ: Gledajte, bilo bi puno jednostavnije da nam jednostavno date taj dokument, a ne da svedoka pitate da li se on toga seća. Teško je da neko može da se seti ovakvih detalja. Najbolje je da nabavimo oba ta dokumenta. Samo trenutak, samo trenutak. Trebamo da pribavimo oba dokumenta. Molim Tužilaštvo da nabavi dokumente tokom pauze. Mislim da smo negde imali Brionsku deklaraciju. Ja se sećam da je to uvršteno u spis, ali možda grešim. Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Jedno je deklaracija, a drugo je nakon Brionske deklaracije drugi dokument, Memorandum o prisustvu Posmatračke misije Evropske zajednice od 13. jula 1991. godine.

SUDIJA MEJ: Da, nabavićemo oba.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da vas ne zamaram generale pitanjima koja se direktno, dakle, koja se tiču ovih opštih političkih stvari. Vi ste naveli na prvoj strani izjave, vaše izjave, citiram vas, da ste prvo upućeni u Sloveniju radi praćenja bezbednog povlačenja JNA iz Slovenije. Je li tako?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Da, to je jedna od dužnosti koje smo tamo imali.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi znate da je reč bila o predisllociranju komandi jedinica i ustanova JNA iz Slovenije i to na područje drugih delova Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije na osnovu odluke Predsedništva SFRJ koju je ono donelo 18. jula 1991. godine.

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Da, znam za to i mi smo posmatrali povlačenje jedinica JNA iz Slovenije u druge delove zemlje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: I da li ste imali u rukama tu odluku Predsedništva? Pitam vas zato što je odluka Predsedništva donela da se oni predislociraju izvan Slovenije, ali da to ne prejudicira buduće uređenje odnosa u Jugoslaviji niti dovodi u pitanje njenu teritorijalnu celovitost. Da li ste imali u vidu tu odluku Predsedništva čije ste posledice vi nadgledali?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Ne sećam se da smo mi imali tu odluku Predsedništva u to vreme.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Ako vi niste imali, a da li se sećate, dakle, posle te odluke i posle početka realizovanja te odluke, da li vam je poznato, dakle, i pored te iskazane dobre volje da je i u Republici Sloveniji i u Republici Hrvatskoj došlo do niza napada na jedinice JNA?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Ne, toga se ne sećam pogotovo kad je reč o Sloveniji. Situacija u Hrvatskoj je bila daleko komplikovanija nego što vi kažete. U svakom slučaju ja ne znam ni za kakav napad koji se posle tog vremena dogodio u Sloveniji.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pošto vi to ne znate vama neću postavljati dalja pitanja o tome. Da li ste ikad dobili neki podatak koliko je napada od strane policije i Teritorijalne odbrane Slovenije izvršeno prema oficirima, vojnicima i konvojima JNA u toku tih aktivnosti, uključujući njihovo maltretiranje, šikaniranje i gde su se oni dogodili, da li ste uopšte nešto o tome znali?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Moram da budem veoma jasan u vezi sa tim. U to vreme dolazili su izveštaji o sukobu među konvojima, policijom i naoružanim elementima u Sloveniji. To je bilo pre našeg dolaska tamo, a to je bilo krajem juna, početkom jula 1991. godine. Ali, od sprovođenja Brionskog sporazuma i našeg dolaska nije bilo više nikakvih izveštaja i nismo dobili nikakve dokaze o bilo kakvoj vrsti sukoba između Slovenaca i JNA. Dakle, posle toga.

TUŽILAC UERC–RECLAF: Časni Sude, Brionska deklaracija koja je upravo spomenuta je dokazni predmet 330, tabulator 35. Ali je označena samo za identifikaciju. To je bio deo fascikla vezanog za predsednika Mesića, taj je dokument označen samo za identifikaciju, pa je onda možda ovo mogućnost da to i uvrstimo u spis.

SUDIJA MEJ: U redu, time ćemo se pozabaviti posle pauze. Pronaći ćemo taj dokument i onda ćemo to da rešimo. A molim vas takođe da nam

nabavite, ako možete i Memorandum od 13. jula, tokom pauze. Evo, upravo sam dobio kopiju. U redu. Brionski sporazum ćemo onda da uvrstimo u spis posebno od ostalog dela fascikla. Molim vas da se naprave kopije i to ćemo da označimo sledećim dokaznim brojem Odbrane.

sekretar: Dokazni broj Odbrane 104.

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pošto kažete da nije bilo nikakvih napada posle ovoga rešenja i potpisa Slovenije i Hrvatske sa predstavnicima federalnih vlasti, da li ste upoznati i da li postoji izveštaj vaše misije da su hrvatske paravojne snage, Zbor narodne garde, 29. avgusta, vidite i sami koliko posle toga, napale železničku kompoziciju od 29 teretnih vagona na pruzi Zagreb - Beograd u selu Ivankovo kada su razoružani pratioci i opljačkana imovina JNA? To je bilo u fazi dislociranja tih sredstava iz Slovenije, a na delu pruge Zagreb - Beograd.

SUDIJA MEJ: Čekajte malo. Sada se udaljavamo od iskaza ovog svedoka. Budući da je on bio u Hrvatskoj u to vreme, on može da odgovori na ovo pitanje. Međutim, možda on ne zna ništa o tome.

SVEDOK MANGAN: Dozvolite mi da naglasim jednu stvar. Kad kažem da nije bilo nikakvih napada ni u borbi između JNA i Slovenaca, onda mislim upravo to, mislim na teritoriji Republike Slovenije. Ali optuženi je upravo spomenuo neko mesto na teritoriji Hrvatske. U vezi sa tim trebao bih da osvežim pamćenje, trebao bih da pogledam izveštaje o tom konkretnom incidentu, inače ga se ne sećam. Ali ja ne isključujem mogućnost da se on odigrao. Međutim, ja sam konkretno rekao da nije bilo napada na području Slovenije. O tome sam govorio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja govorim o Memorandumu koji je posledica Brionske deklaracije, potpisan od strane vlasti Slovenije, Hrvatske i federalnih vlasti. Prema tome, to je celina. A recite mi da li se sećate da su naoružani pripadnici...

SUDIJA MEJ: Ne, ne. Gospodine Miloševiću, vi ste svedoka pitali konkretno o Sloveniji i on vam je na to odgovorio, a sada možete da pređete na Hrvatsku.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa ja sam ga pitao, ovo se dogodilo u Hrvatskoj, a imam u vidu da je general bio visoki oficir u Posmatračkoj misiji Evropske zajednice upravo u Zagrebu, zato ga to i pitam. A da li vam je poznato da su naoružani pripadnici, da li se sećate Zbora narodne garde, istog dana i narednog dana, dakle i 30. avgusta, u selu Mirkovci, izveli identičnu pljačku imovine JNA, oteli intendantsku i drugu opremu. Da li se sećate tog incidenta?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Ne sećam se tog konkretnog incidenta. Trebao bih da osvežim pamćenje i pogledati eventualno izveštaj o tome.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, da li je tačno da je vaš mandat Posmatračke misije, mislim na mandat Posmatračke misije Evropske zajednice, bio ponovo osnažen i proširen 2. septembra 1991. godine Memorandumom o Posmatračkoj misiji?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Ne sećam se tačnih detalja, ali to je bilo u septembru.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Recite mi načelno, pošto verovatno ne možete sasvim konkretno da odgovorite, ali što konkretnije, u kontekstu vašeg praćenja tog, kako vi kažete, "bezbednog povlačenja JNA iz Slovenije", a imajući u vidu ove napade na pripadnike i imovinu JNA, odgovorite mi da li je Posmatračka misija Evropske zajednice po vašem mišljenju, dakle, pitam vas po vašem mišljenju, uspešno ispunila svoj mandat od 13. jula 1991. godine?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Konkretni slučajevi koje ste vi spomenuli je nešto čega se ne sećam i trebao bih da pogledam izveštaje iz tog vremena. A ako me uopšteno pitate da li je Evropska promatračka misija bila uspešna, onda moram da vam kažem da kad je reč o sprečavanju izbijanja borbi u tom području misija sigurno nije uspela, nije uspela da spreči da dođe do masovnih borbi. Jer kao što znate u novembru i decembru kasnije vodile su se teške borbe u celoj Hrvatskoj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li je tačno da ste mogli da procenjujete i da vršite istragu kršenja sporazuma o prekidu vatre koji je dogovoren 1. septembra 1991. godine u Beogradu opet između federalnih vlasti i...

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Istrage i izveštaji o brojnim prekidima vatre koji su dogovoreni dok je Posmatračka misija radila, to je bio deo misije i mi smo o tome izveštavali, da. A proširenje misije koje ste spomenuli

od 2. septembra bi naravno obuhvatilo i taj deo i onda je posmatrački deo misije postao mnogo aktivniji na području Hrvatske.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, da li je tačno da su po tom Sporazumu, dakle, koji ste vi imali obavezu da nadgledate, sve paravojne i neregularne jedinice morale biti razoružane i raspuštene uključujući i rezervni sastav Hrvatske nacionalne garde? To piše u članu 1, pomenutog Memoranduma od 2. septembra 1991. godine, to je Memorandum o vašoj Posmatračkoj misiji. Da li to znate, da li se toga sećate?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Kao što sam rekao, ne sećam se detalja, ali sećam se da je misija nadgledala prekid vatre u području svoje odgovornosti i da su uz to bili vezani izvesni uslovi, a to je sad jedan drugi dokument i molim da ga pogledam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja ga, na žalost, nemam kod sebe, ali možete da ga, pretpostavljam, nađete ovde u arhivi pa dajte svedoku da pogleda. A poenta je na ovom članu 1 pomenutog Memoranduma gde sve paravojne i neregularne jedinice morale biti razoružane i raspuštene uključujući i rezervni sastav Hrvatske nacionalne garde.

SUDIJA MEJ: O tome ste već govorili. Možda bismo to trebali takođe da pronađemo, to je znači Memorandum o prekidu vatre. Možda Tužilaštvo može da nam pomogne u vezi sa ta dva dokumenta. U svakom slučaju vreme je za pauzu. Gospodine Miloševiću, imate još 45 minuta, ako želite, za unakrsno ispitivanje ovog svedoka. To će uzeti u obzir i činjenicu da je svedok ovde svedočio uživo i da je njegova izjava uvrštena. Zbog toga imate dodatno vreme. Generale, molim vas da se vratite ovamo za 20 minuta, a moram da vas formalno upozoriti da ne smete ni sa kim da razgovarate o vašem svedočenju sve dok se ono ne privede kraju, a to se odnosi i na pripadnike tima Tužilaštva. Idemo na pauzu od 20 minuta.

(pauza)

TUŽILAC UERC-RECLAF: Da, časni Sude. Našli smo oba memoranduma.

SUDIJA MEJ: Ako bi mogli da ih dobijemo, molim vas.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Časni Sude, oni dosad nisu korišćeni kao dokazni materijal.

SUDIJA MEJ: Sada ćemo time da se pozabavimo.

sekretar: Časni Sude, Memorandum će biti označen kao dokazni materijal Odbrane 104. Izvinjavam se časni Sude, to je dokazni materijal 105, a Memorandum o prekidu vatre, datiran 2. septembar 1991. godine, to je dokazni predmet Odbrane 106. Memorandum o sporazumu o produžetku mandata Posmatračke misije u Jugoslaviji je dokazni predmet Odbrane broj 106, časni Sude.

SUDIJA MEJ: Da. Sada imamo ta dokumenta, gospodine Miloševiću. Ako želite da pitate svedoka nešto u vezi sa njima biće mu potrebna kopija. Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa, pretpostavljam da svedok sada ima kopiju ovoga. Je li tako?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Da, tako je.

sekretar: Da, časni Sude.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Kao što sam malopre pomenuo, generale, u članu 1, pri dnu strane, sve pre toga nema redni broj, i onda na samom kraju strane piše: "Rezervni sastav hrvatskog Zbora narodne garde će biti demobilisan". I tako dalje sve u tom smislu. Dakle, o tome sam govorio kada sam vam postavio pitanje. Molim vas, generale, recite mi sada, u vašoj izjavi na strani 2, u paragrafu 1 vaše izjave, kažete da ste jednom prilikom otišli u Sloveniju sa čovekom po imenu Branko koji je bio član Zbora narodne garde, je li tako?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Da, tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li ste u tom trenutku znali da je Zbor narodne garde zapravo paramilitarna i ilegalna naoružana jedinica, upravo zabranjena ovim sporazumom?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Da, i bilo je i drugih snaga koje su konkretno uključene ovim sporazumom u području Osijeka u to konkretno vreme, naoružanje i oprema JNA koja je delovala u tom području i neregularne snage. Zbog toga smo mi i bili prisutni da bismo pregovarali o

prekidu vatre između dva elementa, da bi se onda taj sporazum mogao adekvatno da sprovede u delo. I to je bila svrha i razlog zašto je posmatrački tim tada poslat u Osijek.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, da li vam je poznato da je u vezi sa nelegalnim formiranjem Zbora narodne garde još krajem juna 1991. godine savezna Vlada Jugoslavije pokrenula postupak pred Ustavnim sudom Jugoslavije kojim je traženo da se osnivanje Zbora narodne garde kao profesionalne oružane formacije okarakterise kao neustavan i nelegalan čin Republike Hrvatske?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Nisu mi poznati detalji tog konkretnog zakona, ali znam da je bilo brojnih naoružanih elemenata na obe strane tokom neprijateljstava u Hrvatskoj i kao što sam vam rekao moj, naš cilj je bio da odemo tamo i da obezbedimo sprovođenje sporazuma, da dovedemo do prekida vatre u tom području i da donesemo mir.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li znate da je Ustavni sud Jugoslavije 16. oktobra 1991. godine doneo odluku o neregularnosti i neustavnosti osnivanja Zbora narodne garde ocenjujući da se izvan sistema oružanih snaga SFRJ ne mogu osnivati druge oružane formacije, kao što je izmenom Zakona o unutrašnjim poslovima učinila Republika Hrvatska, koja je Zbor narodne garde stavila pod zapovedništvo Ministarstva odbrane Republike Hrvatske. Da li vam je to poznato? Samo mi recite da ili ne.

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Kao što sam vam rekao, nije mi poznata ta konkretna odluka, ali moram da kažem da je bilo nekoliko naoružanih formacija koje su delovale u to vreme, a naš cilj je bio da se sve obustavi u skladu sa određenim načinom i to je za nas, moram da kažem, bilo izuzetno teško.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: To razumem, generale. Ovo pitanje se sad ne odnosi na vas lično, već vas pitam da li smatrate da je vaša misija dosledno insistirala na razoružavanju i raspuštanju Zbora narodne garde i drugih paravojnih formacija tada formiranih u Hrvatskoj, makar sa istom onom merom sa kojom je brižljivo pratila dinamiku dislokacije jedinica JNA iz Slovenije?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Smatram da je Posmatračka misija Evropske zajednice izvodila svoju misiju u Hrvatskoj na pravedan i ravnopravan način koliko god je to mogla. Nema sumnje da ona nije činila usluge ni jednoj strani niti se bojala i jedne strane. Zalagala se za mir i za ljudska prava.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Naveli ste u svojoj izjavi da su snage JNA u to vreme bile izložene napadima u svojim kasarnama i bazama u Hrvatskoj. Je li tako? Da li znate nešto o razmerama, brojnosti i posledicama tih napada?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Nije tačno da se kaže da sam rekao u svojoj izjavi da su bili izloženi napadima u kasarnama i bazama u Hrvatskoj.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li su bili izloženi ili nisu?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Povremeno jesu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A dobro, da li ste bili upoznati, pretpostavljam da ste svakako morali biti upoznati sa izveštajem Saveznog sekretara za narodnu odbranu, generala Veljka Kadijevića od 12. septembra 1991. godine u kome je navedeno da su do tog datuma, dakle, do 12. septembra 1991. godine, od 2. septembra 1991. godine, znači svega za 10 dana, sve kasarne i objekti JNA bili potpuno blokirani? Da li ste to znali?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Znao sam da su kasarne i objekti bili blokirani, da, ali bi hteo da podsetim optuženog da u to konkretno vreme sam ja bio posmatrač, nisam bio izvršni rukovodilac Posmatračke misije Evropske zajednice. Vrlo često sam bio na terenu sa posmatračkim timom i prema tome nisam mogao da znam sve detalje svih objava i sporazuma koji su postignuti, ali naravno u duhu ostvarenja naše misije sam bio informisan o sadržaju tih dokumenata.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li znate da su od dana potpisivanja sporazuma do 11. septembra hrvatske snage izvele 115 napada na pripadnike i jedinice JNA i da je u kasarnama tada poginulo pet oficira, šest vojnika, ranjeno 40 pripadnika JNA? Da li ste imali te izveštaje? Dakle, oni su bili u kasarnama, oni nisu bili ni u kakvim drugim aktivnostima.

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Takve detalje kada je reč o izveštajima ne pamtim u ovom trenutku. Znam da je bilo nekoliko napada na kasarne JNA u Hrvatskoj u to vreme.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, znate da je bilo napada na kasarne, da je bilo smrtnih slučajeva i tako dalje. Da li sam vas dobro razumeo?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Tačno, tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li možete da mi kažete šta je vaša misija preduzela u vezi sa ovim flagrantnim kršenjima sporazuma od strane snaga Republike Hrvatske?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Misija, kada je bilo kršenja sporazuma o prekidu vatre sa bilo koje strane, potrudila se da pregovara sa stranama da bi one shvatile da samo kroz saradnju sa misijom i punu primenu sporazuma može da se ostvari mir u takvoj situaciji. I kao što sam već rekao mi smo delovali podjednako u odnosu na obe strane.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pitam vas, generale, za ove napade na vojnike koji sede u svojim kasarnama, dakle, nisu ni u kakvoj vojnoj aktivnosti, osim što su tamo gde su bili 50 godina u tim kasarnama, garnizonima širom Jugoslavije. Da li u vašoj zemlji generale, pitam vas sobzirom na vaše iskustvo i vašu funkciju, da li se u vašoj zemlji ovakvi napadi na regularnu armiju, regularnu armiju jedne suverene zemlje, sobzirom da ste vi kompetentan da to kažete, da li...

SUDIJA MEJ: Mislim da će ovo da bude pitanje o kojem ćemo mi na kraju morati da donesemo odluku. To nije hipotetsko pitanje za ovog svedoka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pitam svedoka, gospodine Mej, da li se u njegovoj zemlji...

SUDIJA MEJ: Ne, ne, ja vas zaustavljam. Molim vas, pređite na sledeće pitanje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Recite mi da li je tačno da je u Republici Irskoj (Republic of Ireland) na snazi zakon protiv akata nasilja i terora pod nazivom...

SUDIJA MEJ: Ne, to je irelevantno kakvi su zakoni Republike Irske. Nas interesuje ono šta se desilo u Hrvatskoj i mi ćemo da razmotrimo tu situaciju u dogledno vreme. Molim vas, pređite ne neku drugu temu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa, prema tome šta se desilo u Hrvatskoj, da li se takvi napadi mogu okarakterisati kao akti napada na javni poredak, državnu vlast i zločin protiv bezbednost države?

SUDIJA MEJ: Generale, ako mislite da odgovorite na ovo pitanje učinite, ali ovo je verovatno pitanje o kojem ćemo mi morati da donesemo odluku.

SVEDOK MANGAN: U vezi sa tim, ja bih hteo da kažem da je bila određena situacija u to vreme u Hrvatskoj i legitimnost režima koji je bio na vlasti je političko pitanje i ja se time nisam bavio i ne mogu da dam mišljenje o tome, ne želim da zalazim u to područje. Ja sam dao svoje svedočenje o činjenicama koje sam video dok sam bio tamo i o načinu na koji smo mi izvršavali svoju misiju i ja ću da se na to ograničim.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, onda vas neću dalje pitati o tome. Kad govorite o vašem boravku u Dubrovniku, u hotelu "Argentina", u periodu od šest dana, naveli ste da je nekoliko granata palo blizu vašeg hotela. Je li tako?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Neki svedoci koji su ovde bili pre vas su naveli da su snage, hrvatske snage, imale razmeštene borbene položaje u blizini tog hotela. Je li to tačno ili nije?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Ne, u to konkretno vreme nisu, u vreme dok sam ja bio nisu. Hotel koji je u pitanju je hotel "Ekscelzior".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, kad govorite o legitimnosti i nelegitimnosti vojnih ciljeva u regionu, u Dubrovniku, misleći na ciljeve koji su pogođeni od strane JNA, da li ste vi sigurni da je ono šta je pogođeno od strane JNA bio nelegitiman vojni cilj?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Ako želite da ih tako opišete, da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li vam je, pretpostavljam, verovatno, generale, poznat Haški pravilnik o zakonima i običajima rata na kopnu iz 1907. godine (The Hague, Convention (IV) respecting the Laws and Customs of War on Land and its annex: Regulations concerning the Laws and Customs of War on Land) koji određuje status nebranjenog mesta ili grada?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Poznat mi je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, onda pretpostavljam da znate da bi mesto ili grad imali status nebranjenog grada potrebno je da ispuni sledeće uslove: "da su svi borci, pokretno oružje i pokretna vojna oprema

evakuisani; da se nepokretne vojne instalacije ili vojni objekti ne koriste za neprijateljstva; da vlasti i stanovništvo ne preduzimaju nikakve neprijateljske akte; da se ne preduzimaju nikakve akcije za podršku vojnim operacijama". Dakle, tih nekoliko elemenata, da li vam je poznato?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Poznato mi je i ja nisam opisao Dubrovnik kao nebranjeni grad u kontekstu Haške konvencije (The Hague Convention), jer on nije takvim ni proglašen već u kontekstu reči braniti i samo na toj osnovi, dakle, na vojnoj osnovi sam se bavio tim pitanjem.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali pretpostavljam da nije sporno da su se u gradu nalazili pripadnici oružanih snaga, kako ih god vi kvalifikovali regularnim, neregularnim, iz onoga što vi kažete na strani 6: "Grupe naoružanih ljudi sa "Kalašnjikovima" (Kalashnikov), snajperima, lovačkim puškama" da ste videli "jedan raketni bacač, da je Zbor narodne garde posedovao "nekoliko minobacača", to vam je na strani 5 izjave i tako dalje. Dakle, da li je to sporno?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Ne, uopšte nije. To je moje svedočenje. Jedino šta bih osporavao je to šta ste vi rekli da sam ja video minobacač. Ja nisam video minobacač, ja sam čuo minobacač.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, vi ste ga čuli, znači otvarana je vatra na JNA. Da li je to sporno?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Ne. To je tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li vam je poznato koliko je pripadnika poginulo u regionu Dubrovnika od te vatre?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Ne, nije mi poznato.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pošto ste profesionalni vojnik i na najvišem položaju danas u svojoj vojsci, ako vam kažem da je 152 vojnika poginulo u rejonu Dubrovnika od vatre hrvatskih snaga da li smatrate da je to vatra koja se može okarakterisati kao nekakva, eto tako, neintenzivna, slabašna i na bilo kakav sličan način?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Prvo bih želeo pojašnjenje u vezi sa periodom u kojem je poginulo 152 vojnika, jer kao što sam rekao ja sam tamo bio od 5. do 7. oktobra. Da li je tokom tog perioda 152 vojnika poginulo? Da li mi to kažete?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ne za ono vreme dok ste vi bili svakako, to nisam tvrdio generale. Pitam vas da li znate za taj broj poginulih upravo na tom prostoru?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Nisam znao za taj broj i svakako količina vatre koju sam ja primetio, vatre sa hrvatske strane, ne bi mi ukazivala na tako veliki broj žrtava.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, vi ste pomenuli, generale, maločas u glavnom ispitivanju, da ste vi primili informaciju da je Dubrovnik u opasnosti. Tada ste komentarisali da ste smatrali tu informaciju neosnovanom, na tu informaciju mislim. Kad ste primili tu informaciju?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Ne mogu da kažem precizan datum, ali to bi bilo negde krajem septembra 1991. godine, koliko se sećam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, da li ste takvu informaciju, sličnu informaciju primili i uporedili je sa informacijama vašeg tima koji je tada bio u Dubrovniku, mislim da je kodni naziv tog tima bio "Viski" tim, kao što je za vas bio "Čarli" ili tako nešto?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Mislim da bi bilo bolje da nešto pojasnim u vezi sa tim. Tim "Viski" je poslat u Dubrovnik i to je, ta akcija je bila rezultat tih izveštaja koje smo primili. Zbog toga su oni otišli u Dubrovnik, da bi ih potvrdili ili negirali. Zato su u to vreme otišli tamo.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste tu informaciju primili od hrvatske strane. Je li tako?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se onda moglo zaključiti da je davanje takve informacije bila priprema budućeg provociranja JNA sa te teritorije od strane oružanih formacija koje su se koncentrisale u Dubrovniku?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Ne, ne bih došao do tog zaključka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali pomenuli ste da su izveštaje u Zagrebu pisali ljudi koji su bili u Zagrebu, a ne na terenu. Je li tako ili nije? Jesam vas pogrešno razumeo?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Izveštaje su poslali posmatrači sa terena u štab u Zagrebu i ti izveštaji su onda iz Zagreba poslani u Hag. Ljudi koji su radili u štabu su to napravili. To je tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A recite mi generale, samo u dve reči ako je moguće, što ste se odrekli ovog dokaznog predmeta RMCN01 koji je pominjao gospodin Kej (Kay)?

SUDIJA MEJ: Svedok je objasnio. To nema nikakve veze sa njim. To su nečija druga zapažanja. Prema tome, ne može da se uvede putem ovog svedoka. On je to objasnio.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine Mej. Generale, vi ste govorili o JNA, a recite mi zašto kada se govori o JNA u svom izveštaju koji ste naveli u prilogu, to je RMCN02 od 6. oktobra 1991. godine, nju izjednačavate sa srpskim snagama?

SUDIJA MEJ: Da li biste želeli da vidite dokument?

SVEDOK MANGAN: Da, molim.

SUDIJA MEJ: Pronađite dodatki i tabulatoro. Možete li da nam kažete šta je to, molim vas. Gospodine Miloševiću, dajte da nađemo ovaj dokument da bismo bili sigurni da ga imamo. Vi ste pomenuli 6. decembar. Da li ste mislili na 6. oktobar?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: 6. oktobar, da.

SUDIJA MEJ: To je naš dokazni predmet 400, tabulator 2. Podsetite nas šta ste to rekli svedoku. Gospodine Miloševiću, gde je to u dokumentu?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ja ga ovde nemam pred sobom, ali izjednačava se JNA sa srpskim snagama, pominje se u tom svojstvu, a prethodno...

SUDIJA MEJ: U redu, u redu, dajte da to nađemo. Da vidimo da li to možemo da nađemo, taj pasus na koji ste se pozivali.

SVEDOK MANGAN: To je paragraf 7.

PRIJATELJ SUDA KEJ: To je paragraf 7 na drugoj strani, to je donji paragraf. "JNA – srpske snage" (JNA/Serbian forces).

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Zašto to tako izjednačavate JNA?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: To je izveštaj koji je u to vreme dostavljen iz Zagreba u Hag i napisan je na taj način. U to vreme to je tako zapažanje i mislim sa stanovišta jednostavnosti su postavili da su Hrvati i Srbi bili u međusobnom sukobu. Ali striktno govoreći, što se nas tiče, ono šta je nas brinulo u Dubrovniku bila je JNA.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, ne srpske snage nego JNA su vas brinuli?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Tako sam ja to shvatio. Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li vam je poznata višenacionalna struktura JNA u to vreme, a pogotovo starešinskog kadra JNA?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Da, poznato mi je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vi ste pominjali, generale da su bili neki protesti Posmatračke misije zbog dejstava u regionu Dubrovnika i rekli ste da nikakve reakcije na proteste od strane vojske nije bilo. Jesam vas ja dobro razumeo?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: U vreme dok smo mi bili tamo, dobro ste me shvatili, to su protesti koje je uputio štab naše misije iz Zagreba na osnovu reakcije na terenu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja bih vas onda zamolio, generale, da komentarišete, ovo je isto dokument koji sam dobio od druge strane, gospodine Mej, to je 00544945 stranica, na njoj je pismo zamenika Saveznog sekretara za narodnu odbranu, admirala Staneta Broveta, šefu Međunarodne posmatračke misije, ambasadoru van Hautenu, Beograd 6. novembar. U tome on kaže, između ostalog, kaže u vezi protesta Posmatračke misije Evropske zajednice zbog dejstava u reonu Dubrovnika 2. i 3. novembra prikupili smo podatke iz kojih proizilazi sledeće pa vas ja sad pitam da li su vam ti podaci bili poznati. Dakle, proizilazi sledeće. Prvo piše, inače poznato vam je nadam se, generale, admiral Brovet je bio zamenik Saveznog sekretara za narodnu odbranu, inače Slovenac po nacionalnosti. Da li vam je to poznato?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Jeste, poznato mi je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Prvo kaže: "Dana 2. novembra od 13.00 do 14.20, po položajima jedinica JNA u reonu Glogov Kamen - Pobrežje

otvarana je mitraljeska i snajperska vatra sa položaja Babin Kuk, Mala Petka, Lapad i tvrđava Nuncijata. Sa istih položaja dejstvovano je i od 15.50 do 16.20. Iz topova 85 milimetara i minobacača 80 i 120 milimetara. A padom mraka u raspored borbenih jedinica na prednjem kraju ubačena je i grupa od šest pripadnika Zbora narodne garde Hrvatske, diverzantska grupa". Pa onda kaže: "Pošto je 2. novembra svim jedinicama JNA naređen strogi prekid vatre, jer su po dogovoru sa posmatračima Evropske zajednice započeli radovi na osposobljavanju trafo stanice Komolac, nadležna komanda upozнала je krizni štab Dubrovnika i Posmatračku misiju Evropske zajednice sa narušavanjem dogovora o prekidu vatre. Pošto napadi nisu prestali nego su naprotiv intenzivirani, oko 17.30 otvorena je mitraljeska i minobacačka vatra po položajima sa kojih su dejstvovale hrvatske oružane formacije". To piše u pismu, znači šefu vaše misije ambasadoru Van Hautenu. Da li vam je to poznato?.

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Nisu mi poznati detalji tog pisma. Kao što sam rekao, tokom perioda koji sam ja proveo u području Dubrovnika, to nije period na koji se pozivate ovde.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ja govorim o tome, o odgovoru na proteste da je JNA pucala. Admiral Brovet u svom pismu objašnjava kakvi su napadi prethodili ovom odgovaranju na vatru.

SUDIJA MEJ: Svedok je rekao da mu nisu poznati detalji, nije bio tamo u to vreme. Možete to da iznesete pred drugog svedoka ili možete da izvedete svoje dokaze, ali nema svrhe da postavljate pitanja svedoku o nečemu o čemu on ništa ne zna, samo gubite vreme.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa, generale, da li je jasno da je sa sasvim adekvatnim nivom odgovornosti admiral Brovet odgovorio i dao obrazloženje zašto se morala uzvratiti vatra na vatrene položaje sa kojih se dejstvovalo na JNA?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Tom konkretnom prilikom čini se da to jeste odgovor admirala Broveta u vezi sa tim konkretnim incidentom za koji sam ja rekao da ne znam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa da li vam je poznato pismo Saveznog sekretara za narodnu odbranu generala Veljka Kadijevića koje je dostavljeno predsedavajućem Ministarskog saveta Evropske zajednice (Council of Ministers) Hansu van den Bruku (Hans van den Broek) i šefu

Međunarodne posmatračke misije ambasadoru van Hautenu u kome on kaže, to je 6. novembar takođe, da "10. novembra stupaju na snagu zaključci Vlade Republike Hrvatske kojima bi se posle tog roka sa pripadnicima JNA na teritoriji Hrvatske postupalo kao sa pripadnicima neprijateljske i okupatorske vojske" i gde on ističe "da je očigledno da rukovodstvo Hrvatske želi dalju eskalaciju sukoba sa nesagledivim posledicama. U prilog tome govori i činjenica da su oružane formacije Hrvatske u toku jučerašnjeg dana bombardovale artiljerijom i gradove Šid i Apatin na teritoriji Republike Srbije". Da li vam je poznato to pismo?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Nije mi poznat sadržaj tog pisma, ne.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li vam je poznato...

SUDIJA MEJ: Nemojte još jedno pismo iz novembra, samo gubimo vreme. Vreme vam ističe.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, gospodine Mej, ja ovde imam priličan broj dokumenata koje smatram važnim da se ovo pitanje razjasni. I ja bi želeo da ga razjasnim. Ali da nastavimo onda dalje da ne iznosim dalje dokumente. Na šestoj strani generale vi analizirate i procenjujete opravdanost ulaska JNA u dubrovačku luku. Čak to vezujete za druge pomorske baze na Jadranu u zaštiti integriteta SFRJ. Je li tako ili ne? Moje pitanje ustvari glasi zašto regularna vojska na sopstvenoj teritoriji, u ovom slučaju znači deo te vojske koji se zove Ratna mornarica, na sopstvenoj teritoriji ne sme da koristi sopstvenu luku i obalu i na osnovu čega, na čemu zasnivate procenu da dubrovačka luka nije imala za JNA nikakav vojno-strateški ili ekonomski značaj?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Nisam rekao da nije imala nikakav ekonomski značaj za JNA. Ono šta sam ja rekao je da nisu koristili dubrovačku luku u to vreme i da su imali nekoliko drugih baza na Jadranskom moru. Tako da nisam mogao da vidim potrebu da se zauzme nova baza u Dubrovniku. To je ono šta sam ja rekao.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: U tome i jeste stvar generale, kažete zauzimanje i tako dalje. Zar vam se ne čini krajnje nelogičnim da vojska zauzima teritoriju sopstvene države i da, pošto pominjete i kapitulaciju, kapitulira njeno sopstveno stanovništvo? Kakve to može da ima logike ili objašnjenja?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Logika bi bila ignorisanje činjenične

situacije na terenu, a to je da je postojala konfrontacija između vojske koju ste pomenuli i stanovništva unutar Hrvatske. To je bila situacija koju smo mi pokušavali da normalizujemo i smirimo i to je bila svrha našeg boravka.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali generale, zar upravo ponašanje JNA koja je držala isključivo položaje na obodu grada i koja nikada nije ušla u grad upravo ne dokazuje tvrdnju vojnog vrha JNA da vojska nije ni imala nameru da zauzima Dubrovnik već su medijske manipulacije i provokacije od ovoga napravile jedan, rekao bih, politički događaj koji je iskonstruisan tim provokacijama radi bržeg dobijanja nekakve međunarodne podrške za apsurdnu jednu stvar da se napada jedan turistički centar i istorijski spomenik i tako dalje. To nije bila intencija vojske nesumnjivo.

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Ja nisam mogao u to vreme da tumačim namere vojske. Međutim, znao sam da u to vreme dok sam ja bio tamo, iako Stari Grad nije bio granatiran, okolna područja naseljena civilima jesu bila granatirana i u tom kontekstu sam govorio o napadu na Dubrovnik.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, meni je tu nešto nelogično. Vi ste upotreбили objašnjenje da je verovatna namera bila da se isprazni Dubrovnik od stanovništva. Na drugoj strani vi govorite, ne govorim na drugoj strani izjave nego kažem na drugoj strani pominjali ste Ilok koji uopšte nije bio napadan, ali je evakuisan, pretpostavljam zato što je bio u blizini zone zahvaćene sukobima, koji nije bio ni rušen, ni oštećen na bilo kakav način, evakuisan od strane hrvatskih vlasti, hrvatskog gradonačelnika. Zašto je evakuisan? Vi čak kažete da su međunarodni posmatrači pomagali tu evakuaciju. Zašto je tu došlo do evakuacije kad niko nije napadao, a ovde kažete da je napadano da bi se stanovništvo evakuisalo?

SUDIJA MEJ: Samo trenutak. Odgovorite na pitanje.

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Informacije koju smo imali o Iloku glasile su da su se ljudi u Iloku osećali sve više i više ugroženima i da su onda zatražili da se evakuišu. Meni se učinilo čudnim da bi ljudi želeli da se evakuišu iz njihovog grada osim ako nisu izloženi nekoj pretnji. Prema tome, nije nelogično da se kaže da je napad na stanovništvo Dubrovnika mogao da dovede do evakuacije.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ali zar vam nije bilo poznato da je na sastancima koje su držale vlasti Dubrovnika sa predstavnicima JNA u pris-

ustvu međunarodnih predstavnika jedini zahtev vojske bio da oružane formacije, neregularne formacije, strani plaćenici napuste Dubrovnik?

SUDIJA MEJ: Već ste prošli kroz tu temu, svedok je već odgovorio, rekao je da se nije bavio tim pregovorima iako je već čuo za taj zahtev. Nema smisla da se ponovo o tome govori.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Pa za taj zahtev je, koliko sam ja shvatio, je svedok rekao da mu je poznat, da oružane formacije napuste grad, gospodine Mej. Ništa drugo.

SUDIJA MEJ: Tako je. Prema tome, šta je tu novo o čemu vi želite da pitate. Imate još pet minuta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Završiću ja za pet minuta, gospodine Mej. Rekli ste, generale, da ste videli kad ste bili u starom gradu u Dubrovniku samo dva manja oštećenja i da je vaša profesionalna procena bila da je do toga došlo slučajno.

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Tako je.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Ovde se stalno iznose tvrdnje da je vojska želela da zauzme Dubrovnik, a Dubrovnik nije zauzet. Ovde se iznose tvrdnje da je vojska želela da razori Dubrovnik, a Dubrovnik nije razoren. Je li tako ili nije generale?

SUDIJA MEJ: Ne, nije na generalu da komentariše o tome, o navodima poput ovog koji, usput rečeno, koliko se ja sećam nisu ni izneseni. To vi pogrešno iznosite stvari. Idemo dalje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro. Generale, da li vam je poznato da su hrvatske paravojne snage, o čemu je vaša misija takođe obavestena, otvarale vatru u reonu dubrovačkih grebena sa plovnog objekta na brod Jugoslovenske ratne mornarice? Da li ste imali o tome izveštaj? To je, na primer, 11. novembar 1991. godine.

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Nakon proteklog vremena ne mogu da se setim tog konkretnog incidenta, budući da nisam bio tamo 11. novembra. Tada sam najverovatnije bio u Zagrebu i tog se incidenta ne sećam.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li se sećate da je neprekidno otvarana vatra na jedinice JNA u reonima sela Bosanka, Križa, Podgaja i Knežice? Da li ste imali to kao informaciju kojom ste mogli da raspolazete?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Informacije o tome da jedna strana puca na drugu na velikom broju lokacija, toga je bilo mnogo unutar Hrvatske. Ja se sada ne sećam tih konkretnih lokacija i tog konkretnog datuma. Samo ljudi koji su bili na licu mesta u to vreme mogu da daju izveštaj o tome i od njih može da se očekuje da se sećaju detalja svakog incidenta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Generale, upotrebili ste sada izraz "jedna strana puca na drugu". Da li se može iz toga izvući zaključak da je tu stalno bila razmena vatre između dve strane po vašem profesionalnom mišljenju?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Ne bih upotrebio reč stalna, konstantna. Međutim, često su izbijale borbe tokom celog novembra i decembra.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dakle, kažete da su borbe bile tokom celog novembra i decembra, znači pucalo se sa obe strane, vodila se borba između dve strane. Je li tako generale?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: To je tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li vam je poznato da su u tim borbama pripadnici hrvatskih vojnih, odnosno paravojnih snaga, otvarali vatru i sa položaja unutar starog grada? Ja ovde imam bilten Saveznog sekretarijata za narodnu odbranu od 12. novembra 1991. godine u kome to piše, ja nemam druge izvore informacija, ali pretpostavljam da je to tačno. Da li vam je to poznato, dakle, da su otvarale vatru i sa položaja unutar starog grada?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: 12. novembar, nemam nikakva saznanja o tome da je iz grada otvarana vatra tog datuma. Ali moram da nešto razjasnim. Moramo da se vratimo na prethodno pitanje i moj odgovor. Rekao sam da "su često izbijale borbe tokom celog novembra i decembra". Onda vi kažete: "Vodila se borba između dve strane. Da li je to tačno generale?". Onda ja kažem: "Tako je". Međutim, ja sam vaše pitanje shvatio da mislite na celu teritoriju Hrvatske, a ne na područje Dubrovnika i zato sam tako odgovorio. A sada vi konkretno govorite o 12. novembru i o samom Dubrovniku i zato moram da kažem da za taj konkretni incident ne znam, jer kao šta sam vam već rekao nisam tamo bio u to vreme.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ali ako opet se vratimo na specifično područje Dubrovnika, da li ste rekli da su tamo isto trajale borbe u to vreme dok su trajale, mislim sa obe strane, da li je to bila razmena vatre sa obe strane?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Dok sam se ja tamo nalazio sigurno je bilo vatre koja je dolazila u Dubrovnik i bilo je nešto uzvratne vatre koja je odlazila iz Dubrovnika, ali ne iz starog grada.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, ne iz starog grada. A zašto vatru koja dolazi iz Dubrovnika nazivate uzvratnom? Da li to znači da su prvo pucale snage JNA pa onda hrvatske snage uzvraćale vatrom ili je bilo možda obratno generale? Ja sam vam čitao delove pisma admirala Broveta u kome se vidi sa kolikim strpljenjem su nastojali da prestane pucnjava po položajima JNA pa tek posle toga...

SUDIJA MEJ: Gospodine Miloševiću, kroz to smo već puno puta prošli. Nema smisla ponovo o tome da postavljate pitanja. Možete da postavite još jedno pitanje i onda vam je vreme isteklo. Da li imate još nešto drugo o čemu želite da pitate?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa imam. Generale, da li vam je poznato da je sve to vreme o kome vi govorite uloga JNA upravo bila da razdvaja snage koje su bile u konfliktu, a u konfliktu su bile zbog nasilja koje je nova hrvatska vlast izvršila na srpskim stanovništvom u Hrvatskoj? Da li vam je to poznato da je uloga JNA bila i da je JNA nastojala da razdvoji te strane sukobljene, u čemu su Srbi bili u Hrvatskoj napadnuti? Da li vam je to poznato?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Poznato mi je da je to bilo opravdanje koje je dato za mnoge akcije koje su se odigrale. Međutim, to je u suprotnosti sa onim šta se zapravo dešavalo na terenu.

SUDIJA MEJ: Da. Gospodine Kej, da li vi imate pitanja?

PRIJATELJ SUDA KEJ – PITANJE: Generale, vi ste uglavnom bili stacionirani u Zagrebu, zar ne?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Stacionirani u Zagrebu, a onda smo razmeštani u okviru timova u razna područja Hrvatske, sa vremena na vreme.

PRIJATELJ SUDA KEJ – PITANJE: Da li je Posmatračka misija Evropske zajednice imala samo tu jednu glavnu bazu u Zagrebu ili je imala i druge baze ili centre drugde u Jugoslaviji?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Na početku je to bilo u Zagrebu, a zatim su razvili mrežu centara koje su zvali regionalni centri na drugim lokacijama, prvo u Hrvatskoj, a zatim u Beogradu.

PRIJATELJ SUDA KEJ – PITANJE: Da li možete da nam otprilike kažete kada je osnovan centar u Beogradu?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Otprilike krajem oktobra, nisam siguran u vezi datuma.

PRIJATELJ SUDA KEJ – PITANJE: Dolazak Posmatračke misije je bio otprilike kada?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Otprilike 13. jula.

PRIJATELJ SUDA KEJ – PITANJE: Kada ste stigli nalazili ste se, da tako kažem, u hrvatskom delu Jugoslavije?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Da.

PRIJATELJ SUDA KEJ – PITANJE: Da li onda može da se kaže da je druga strana, ne hrvatska strana, na vas gledala sa izvesnom sumnjom, pošto ste vi došli tamo?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Da, da, mislim da to može da se kaže.

PRIJATELJ SUDA KEJ – PITANJE: Rekli ste da niste dobili nikakav odgovora od JNA kada ste pokušali da ih kontaktirate, odnosno da ispunite vaš zadatak sprovođenja prekida vatre i prestanka neprijateljstva. Recite nam opet, na osnovu vašeg iskustva, može li da se kaže da je do toga došlo zato jer je druga strana smatrala da ste vi pristrasni, odnosno prohrvatski? Da li je to tačno ili nije, to sad nije bitno, zanima me samo kakva je bila njihova percepcija.

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Ja mislim da to ne može da se kaže, jer u mnogo drugih navrata JNA je sa nama stupala u kontakt i dogovarana su primirja. Ja imam lična iskustva u vezi sa time iz područja Osijeka.

PRIJATELJ SUDA KEJ – PITANJE: Pogledajte, molim vas, tabulator 8, druga strana, paragraf 6, Dalmacija. Budući da na prvoj strani stoji datum 14.

oktobar, pretpostavljam da se to možda odigralo nakon što ste vi napustili Dubrovnik, jer vi ste ga napustili negde oko 12. Da li je to tačno?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Ne, to nije tačno. Ja sam tamo bio od 5. oktobra, pa do 7. ili 8. oktobra. Prema tome 14. oktobra me definitivno nije bilo.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Časni Sude, datum dokumenta je ustvari 11. oktobar.

PRIJATELJ SUDA KEJ – PITANJE: Hvala. Da li je to onda unutar vašeg vremena ili van vašeg vremena?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Pa izveštaj govori o periodu u kom je došlo do promene smena. Vidite, ovaj tim izveštava o jednom tihom danu kad nije bilo puno aktivnosti, to znači onaj tim koji se nalazio na licu mesta, a drugi tim je onda dolazio. Prema tome, to pokriva vreme primo-predaje dužnosti.

PRIJATELJ SUDA KEJ – PITANJE: U paragrafu 6, stoji da je "isti tim javio da je JNA po prvi puta stupila u kontakt kako bi se razgovaralo"?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Da, to se odnosi na tim koji je došao posle nas. Ja mislim da sam u svom iskazu spomenuo da je tim koji je došao posle nas stupio u kontakt i imao sastanak sa JNA i hrvatskim vlastima u Cavtatu.

PRIJATELJ SUDA KEJ – PITANJE: Ovako kako to ovde stoji izgleda da je JNA stupila u kontakt, a ne obranuto?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Kao što sam rekao to je bilo u domenu tima koji nas je nasledio i ne znam ko je tada prvi stupio u kontakt.

PRIJATELJ SUDA KEJ – PITANJE: Dobro, idemo dalje. Dok ste bili u Zagrebu, da li ste bili u stanju da primete izveštaje o vrsti informacija koje su objavljivane u medijima u samoj Hrvatskoj?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Pa, u našoj komandi postojao je jedan odsek koji je radio rezime medijskih izveštaja svih strana.

PRIJATELJ SUDA KEJ – PITANJE: Ono šta me ovde zanima je vaše iskustvo, odnosno iskustvo Evropske posmatračke misije u vezi sa time i da li može da se donese neka procena vrste novinarstva u Hrvatskoj u vezi sa događajima koji su se tada odvijali? Da li su izveštaji u lokalnim hrvatskim medijima preterivali opisujući neprijateljstva i sukobe?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: U komandi je postojala sekcija za štampu i oni su analizirali medije. Prema tome, ja smatram da bi bilo bolje da oni odgovore na tako nešto, a ne ja.

PRIJATELJ SUDA KEJ – PITANJE: Ali, da li ste vi znali, da sad ne zovemo nekoga drugoga ovamo, da li ste vi znali da su u hrvatskim medijima objavljivani takvi izveštaji. Ja to kažem zato jer ovi komentari koji su se nalazili u dokumentu, koji smo jutros zbog ovih komentara povukli, i čiji vi niste autor?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Da, bilo je takvih komentara koji nisu uvek u potpunosti odražavali činjenično stanje na terenu.

PRIJATELJ SUDA KEJ – PITANJE: Mene to ipak zanima. Izveštaji u samoj Hrvatskoj o tome šta se dešavalo preterivali su sa opisom stvarnih događaja. Da li to može da se kaže?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Ja bih radije rekao da su neki od izveštaja u hrvatskim medijima preterivali u opisu stvarnih događaja.

PRIJATELJ SUDA KEJ – PITANJE: Zar nije tačno da se takvo shvatanje situacije nije moglo postići odmah, dakle, odmah po vašem dolasku u Zagreb?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Da.

PRIJATELJ SUDA KEJ – PITANJE: Znači potrebno je neko vreme da se tačno shvati šta se dešava u stvarnosti?

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Da. Međutim, pragmatično gledano, uvek se očekuje da ova ili ona strana piše dosta subjektivne izveštaje.

PRIJATELJ SUDA KEJ – PITANJE: Dobro. Još jedna stvar. Vi ste nas, vi ste spomenuli u jednom od ovih tabulatora, možda ovaj tu, da stvari idu u Hag. Nisam baš sasvim razumeo kontekst u kojem ste to rekli.

SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: U to vreme Holandija je držala predsedništvo Evropske zajednice. Prema tome, holandsko predsedništvo Evropske unije primalo je izveštaj i zatim distribuiralo svim drugim zemljama učesnicima u to vreme. To je bio njihov zadatak.

PRIJATELJ SUDA KEJ: Hvala. Nemam više pitanja.

DODATNO ISPITIVANJE: TUŽILAC UERC-RECLAF

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Ja imam nekoliko pitanja. Generale, kad govorimo o vašim informacijama o neposredno predstojećem napadu na Dubrovnik, recite nam, optuženi vas je pitao da li su to ustvari bile pripreme za buduće provokacije protiv JNA. Recite nam jeste li vi, dok ste bili u Dubrovniku, videli bilo šta što bi moglo da opravda takav zaključak?
SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Ne, nisam.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Optuženi vas je također ispitivao o količini vatre koja je dolazila sa hrvatske strane iz Dubrovnika i vi ste rekli šta ste čuli i videli. Da li je to šta ste vi čuli i videli i šta je dolazilo sa hrvatske strane, da li je to moglo da opravda granatiranje JNA koje ste vi videli?
SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Ne, nije.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Optuženi je također sa vama govorio o sporazumu od 13. jula 1991. godine i on je konkretno spomenuo ovo šta se spominje u sporazumu, a to je ukidanje blokade jedinica i institucija JNA. Međutim, ovde takođe stoji i "bezuslovni povratak jedinica JNA u njihove kasarne". Koliko je vama poznato, da li su se jedinice JNA bezuslovno vratila u njihove kasarne?
SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Ne, nisu se vratile.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: I još jedna stvar u vezi blokade kasarni i dubrovačkog scenarija. Da li je u Dubrovniku bilo nekih kasarni JNA?
SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Koliko ja znam, ne u području Dubrovnika.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: A Prevlaka, da li je JNA na Prevlaci bila u nekoj opasnosti?
SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Koliko ja znam ne.

TUŽILAC UERC-RECLAF – PITANJE: Rekli ste nam da niste mogli da vidite nikav vojni razlog za ono šta se dešava u Dubrovniku. Šta ste vi u to vreme smatrali, šta je bio razlog za ono šta ste videli da se dešava u Dubrovniku i šta je nastavilo da dešava i posle vašeg odlaska?
SVEDOK MANGAN – ODGOVOR: Nije mi bilo očigledno iz kakvog razloga je napadnuto dubrovačko područje, kao što sam izjavio u svom svedočenju da je JNA želela da zauzme Dubrovnik u to vreme, on je bio tako

slabo branjen da bi to bilo vrlo jednostavno, ali oni to nisu uradili tako da mi to nije bilo jasno.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Hvala, časní Sude.

SUDIJA MEJ: Generale, ovim je vaše svedočenje završeno. Hvala vam što ste došli pred Međunarodni sud da svedočíte. Možete da se povučete. Gospodine Najs (Nice), imam jedno formalno pitanje. Prilikom poslednjeg svedoka nam je postavljeno pitanje, izgleda da se to desilo i sa prethodnim svedokom, a nismo u to vreme preduzeli akciju, zatraženo je da se obeleži rezime o razgovoru obavljenom sa svedokom zbog identifikacije. Koliko se ja sećam, to nije naša praksa, jer mi nismo usvajali te rezime obavljene prilikom razgovora sa svedokom i nismo ih uvodili kao dokazne predmete tako da mislim da Pretresno veće neće to ni sada da učini.

TUŽILAC NAJS: Razlog zašto sam ja to mislio u prethodna dva slučaja je da se jednostavno obeleži da ne bi došlo do konfuzije kasnije. Nešto se pomnije, recimo kaže se pasus taj i taj, poziva se na taj rezime o razgovoru, tako da kada se kasnije bude gledao taj materijal bilo bi teško da se koristi bez obeležavanja.

SUDIJA MEJ: Prilikom poslednjeg svedoka nije bilo pozivanja na rezime svedočenja. Ja bih radije da te rezime držimo po strani inače ćemo da povećamo zabunu. A ako se pokrene pitanje, ja ne sumnjam da ćete vi zadržati te rezime, prema tome, možete tad da ih donesete. Prema tome, nećemo ih obeležavati zbog identifikacije i to se odnosi na svedočenje ambasadora gde je takođe tražena identifikacija rezimea. Tu identifikaciju ćemo da uklonimo.

TUŽILAC NAJS: Jutros smo dobro napredovali i ambasador će se vratiti, ali pre nego što dođe, hteo bih da kažem nešto o spisku svedoka i zebnjama optuženog. On je možda zamenio dve vrste svedoka. Spisak svedoka za sledeću nedelju će biti spreman danas. Spisak drugih svedoka na koji sam se ja pozivao je čisto jedno proceduralno pitanje, pitanje rasporeda. Ja sam hteo samo da budete dovoljno informisani na vreme da možete da pogleda taj izveštaj, jer mi moramo da se tim proceduralnim pitanjima bavimo sledeće nedelje. Ako svedočenje ambasadora ne potraje celi ostatak današnjeg dana i sutrašnji dan postavlja se pitanje šta da radimo sa ostatkom sutrašnje sednice, jer ja nažalost neću biti ovde i možda bi gospodin Bluit (Graham Blewitt), koji

će biti na raspolaganju, mogao da popuni taj period. Mislim da nećemo moći da pređemo na nekog od svedoka predviđenih za sledeću nedelju.

SUDIJA MEJ: Možda možemo da se vratimo na svedoke po Pravilu 92bis, jer tu imamo takođe veliki broj stvari koje trebamo da rešimo.

TUŽILAC NAJS: Moje kolege mogu time da se bave u mom odsustvu.

SUDIJA MEJ: Da prvo vidimo koliko će potrajati svedočenje ambasadora.

TUŽILAC NAJS: Ja bih inače hteo da se pozabavimo proceduralnim pitanjima i takođe finansijskim pitanjima.

SUDIJA MEJ: To možemo da uradimo u ponedeljak.

TUŽILAC NAJS: To možemo svakako da uradimo u ponedeljak, ali ne bismo da odlažemo početak sledećeg svedoka u ponedeljak, jer mi smo se nadali da ćemo sa tim svedokom da završimo do utorka, da ne mora ponovo da dolazi.

SUDIJA MEJ: Da li znate ko je sledeći svedok?

TUŽILAC NAJS: To je veštak koji će uvesti jedan broj dokaznih predmeta. Njegovo glavno svedočenje neće biti dugačko, ali naravno zavisno od činjenice na koji način će se usvajati materijali koje on donosi.

SUDIJA MEJ: Koji je to veštak?

TUŽILAC NAJS: Grujić. Gospodin Grujić.

SUDIJA MEJ: Koja je tema?

TUŽILAC NAJS: Gospođa Uerc-Reclaf će time da se bavi.

TUŽILAC UERC-RECLAF: Pukovnik Grujić je bio na čelu komisije Hrvatske koja se bavila nestalim i zatočenim ljudima i on će da da mnogo statističkih podataka o nestalim osobama, o zatočenim osobama, ubijenim osobama, u vezi sa delom optužbe koji se odnosi na Hrvatsku. Dakle, to je tema

njegovog svedočenja i to je ogromna količina dokumenata, ali mislimo da možemo to na jedan sažet način da obradimo.

SUDIJA MEJ: Dakle, neće trajati dugo njegovo glavno ispitivanje?

TUŽILAC UERC-RECLAF: Ne, ne. On je dao izveštaj veštaka i mi ćemo samo par pitanja iz tog izveštaja da razmotrimo.

SUDIJA MEJ: Ko su ostali svedoci? Možda su to svedoci u vezi sa bosanskim delom optužnice?

TUŽILAC NAJS: Taj svedok će se baviti jednim brojem zarobljeničkih logora tako da njegovo svedočenje može da bude prilično dugo, ali može da se vrati nakon pauze od pet dana u zasedanju.

SUDIJA MEJ: Pošto moramo da se bavimo administrativnim pitanjima ne možemo više to da odlažemo možda bi bilo razumno da to uradimo tokom prve sednice u ponedeljak, a onda da se vratimo na svedoka da svedoči.

TUŽILAC NAJS: Pokušaćemo to tako da uradimo i da takođe dostavimo tabelu i spiskove na koje ćemo da se pozivamo tom prilikom.

SUDIJA KVON: Kakvu ekspertizu će dati gospodin Grujić, nisam shvatio?

TUŽILAC UERC-RECLAF: On je na čelu komisije koja se bavila svim tim pitanjima i takođe je bio prisutan prilikom ekshumacija i sličnih proceduralnih pitanja u vezi sa tim.

(Pretno veće se savetuje)

SUDIJA MEJ: Da. Mikrofon za gospodina Miloševića.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Nadam se da ćete naložiti da mi se da spisak svedoka i da bude praksa da bar znam nedelju dana unapred svedoke koji će svedočiti po nekakvom redosledu, jer se stalno pojavljuju razna iznenađenja i nije moguće u ogromnoj dokumentaciji kojom ova suprotna strana nastoji da me zatrpa da ja preko noći identifikujem, nađem, pogledam, pročitam izjave i vidim uopšte o čemu se radi. I ne razumem da sa svim tim

ogromnim aparatom kojim raspolažu nisu u stanju da jedan pristojan spisak svedoka za nedelju dana bude ovde dostavljen, da bude validan i da se njega drži. A i da se prekine ova praksa prekidanja jednog svedoka, ubacivanja drugog i tako dalje, koja samo pravi konfuziju. Juče je počeo Okun, pa smo onda imali generala, i glavno i unakrsno, sad se nastavlja Okun i tako dalje. Inače, još samo da dodam, ne razumem o kakvom vremenu govorite sutra pošto je juče Okun svedočio celo radno vreme, danas koliko shvatam treba da nastavi i da završi svoje svedočenje. Možda ću ja početi unakrsno ispitivanje, ali pretpostavljam da je sutra meni na raspolaganju takođe celo radno vreme?

SUDIJA MEJ: Videćemo. Možda se sećate da smo juče imali kraći radni dan, trajao je samo tri sata. Vi ste u pravu da je on svedočio cela ta tri sata. Mi ćemo naravno da dodamo i vreme koje će se potrošiti na današnje svedočenje i onda ćemo to da razmotrimo. A kada je reč o prekidanju svedoka to nije praksa koja se podstiče, ali povremeno kada imate svedoka kao što je bio poslednji koji ima važne javne dužnosti onda je važno da ovaj Sud pokuša da uklopi te njegove dužnosti u svedočenje koliko god je to moguće. Nekad to nije zgodno sa stanovišta suđenja, ali ponekad moramo da damo prioritet onome šta je zgodno svedoku. Međutim, to očigledno neće da bude praksa i to će biti minimalna mera kojoj ćemo pribegavati. Ali dozvolite da se raspitam o sledećem. Optuženi svakako ima pravo da dobije spisak svedoka za sledeće nedelju, dakle, svedoka koji dolaze posle pauze.

TUŽILAC NAJS: On će da dobije taj spisak uz neophodno upozorenje da stvari mogu da se promene, jer je to izvan naše kontrole.

SUDIJA MEJ: Možda bi bilo zgodno da se pozabavimo još jednim pitanjem. Juče ste tražili da razmotrimo svedoka C-032, mislim da je to bio broj, koji je vojni svedok, i u svom podnesku vi ste tražili da mu se dozvoli da se bavi nekim pitanjima po Pravilu 92bis. To su pitanja koja se odnose na različite zakone i ja moram da kažem da mi se čini da je to prihvatljivo po Pravilu 92bis. Ali naravno moramo da čujemo gospodina Keja. Da li vi želite nešto da kažete?

PRIJATELJ SUDA KEJ: Pretresno veće je već donelo svoju odluku o Pravilu 92bis i mi nemamo nikakvih posebnih zapažanja u vezi sa ovim svedokom i ovim aspektom. Zbog toga smo sve stavili u svoj podnesak. A ovom prilikom nije bilo potrebe da se doda posebni dokument.

SUDIJA MEJ: U redu, ako vi ne želite da priložite poseban podnesak, obratite nam se usmeno u vezi sa tim.

PRIJATELJ SUDA KEJ: Mi nemamo nikakav komentar ili šta se toga tiče, jer Ruso (Rousseau), koji je treći dodatak, pokriva područja koja su prihvatljiva za takvo uvođenje.

SUDIJA MEJ: I to nema nikakve veze sa delima i ponašanjima optuženog ili nema bilo kakvog drugog razloga zbog kojih ne bi bili prihvatljivi. Gospodine Miloševiću, da li vi želite nešto da kažete u vezi sa prihvatanjem tog dela svedočenja svedoka C-032?

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Ne razumem pitanje, gospodine Mej. Ako se odnosi na svedočenje po Pravilu 92bis, vi znate moj stav da se ja protivim upotrebi tog pravila, jer ono izuzetno skraćuje sve i rekao bih na neki način umanjuje mogućnost verodostojnost činjenica koje se izlažu. Vi ste maločas čuli generala, ja nisam imao primedbu na njegov prioritet, ja znam da je on načelnik Generalštaba irske vojske i da ima svoje obaveze, ali čuli ste generala koji je na primer odbacio određene delove onoga što je ovde dato. Prema tome, kad se ide po Pravilu 92bis, onda je potpuno nejasno da li je to izjava svedoka ili je to nešto šta je napisala strana preko puta. I tu je suština stvari. A drugi deo suštine stvari je naravno krajnje ograničeno vreme za unakrsno ispitivanje takvih svedoka.

SUDIJA MEJ: Da. Kada je reč o sugestiji da je izjavu napisao tužilac ili istražitelj, to je sugestija koja mora da se odbaci, to nije praksa. Da je takva praksa u toku, to je nešto šta bismo mi morali da ispitamo. Međutim, nije takva praksa. Svoje opšte prigovore ste već ranije napravili, ali morate da imate na umu da vreme za vaše unakrsno ispitivanje je takve prirode da mora da se odnosi na svedočenje i tako se i oblikuje. Mi ćemo da prihvatimo taj deo svedočenja po Pravilu 92bis.

TUŽILAC NAJS: Zahvaljujem se Pretresnom veću. Moram da podsetim Pretresno veće da smo mi razmotrili sve izjave svedoka po Pravilu 92bis i možda bi bilo dobro da nas sledeći svedok po Pravilu 92bis jednostavno podseti, svedočenjem u jednom kratkom postupku, pre nego što pređemo na dalje ostvarivanje po postupku Pravila 92bis.

SUDIJA MEJ: U redu, sad ćemo da napravimo pauzu od 20 minuta, a onda ćemo da nastavimo sa svedočenjem ambasadora.

(pauza)

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Grum (Groome).

GLAVNO ISPITIVANJE: TUŽILAC GRUM

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Juče smo prekinuli sa radom kada ste objašnjavali Pretresnom veću Vens-Ovenov mirovni plan (Vance-Owen Peace Plan). Zamoliću poslužitelja da vam sada pokaže dokazni predmet 396, tabulator 10.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Kakav je to dokument?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: To je tekst političkog dela Vens-Ovenovog mirovnog plana. Postojao je i vojni dodatak koji se ne nalazi ovde. On se bavio vojnim rasporedom.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Hvala. Možete li da nam opišete položaj gospodina Miloševića u odnosu na Vens-Ovenov mirovni plan?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Mislim da mogu.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Molim vas učinite to.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Po mojoj proceni gospodin Milošević je bio za plan. To kažem zasnovano pre svega na jednom dugom sastanku koji smo lord Owen (David Owen) i ja imali sa predsednikom Miloševićem u Beogradu, mislim da je to bilo krajem aprila 1993. godine, na kojem je, na koji je on pozvao i Radovana Karadžića i u našem prisustvu oni su raspravljali o tom planu i predsednik Milošević je govorio u prilog plana.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li vi smatrate da su njegovi napori zagaravanja u korist plana bili iskreni?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Činilo se da je tako.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Ambasadore, zamolioću vas da nam ukratko komentarišete i da kažete Pretresnom veću ono šta možete o odnosu između JNA i Vojske Jugoslavije sa Vojskom Republike Srpske. Skrećem pažnju Pretresnog veća na paragraf 27 vašeg rezimea.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Odnos između JNA i vojske bosanskih Srba koja je u stvari njih nasledila u Bosni je bio vrlo blizak, to su bili intimni odnosi.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Možete li da nam malo detaljnije opišete ono šta vi znate o prirodi tih odnosa i to i pre povlačenja JNA iz Bosne i posle povlačenja?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: JNA iz istorijskih i geografskih razloga je smatrala Bosnu i Hercegovinu svojim uporištem. To je proizilazilo iz iskustva u Drugom svetskom ratu, kada su partizani uglavnom bili u Bosni i Hercegovini i najveći deo borbi u odnosu na borbu protiv nemačkih okupacionih snaga je bio u Bosni. Tito je proglasio postojanje republike u Jajcu u novembru 1943. godine, dakle, u Bosni. I bilo je mnogo drugih razloga. Pored toga sa stanovišta geografskih razloga veliki deo vojno-industrijskih kompleksa bivše Jugoslavije se nalazio u Bosni i Hercegovini, jer je to bilo u središtu zemlje. U vreme prestanka neprijateljstava u Hrvatskoj, JNA je verovatno imala između 90.000 i 100.000 vojnika koji su se već nalazili u Bosni. Oni su se povlačili iz Hrvatske, kao što smo već govorili o tome, i u vreme kada su počele borbe, u martu 1992. godine u Bosni, JNA je verovatno tamo imala negde oko 80.000, 90.000 vojnika. U maju 1992. godine JNA se zvanično povukla, ali to je bilo povlačenje na papiru, jer se iz Hrvatske nije stvarno povukla sve do oktobra 1992. godine, ali na papiru to je bilo povlačenje u maju 1992. godine i u tom trenutku JNA je bila u Bosni. Kasnije je preimenovana u Vojsku Jugoslavije, VJ. I ponovo u to vreme vojska bosanskih Srba, VRS, je tehnički formirana. Međutim, ono šta se desilo, da to kažem jasno, JNA je praktično postala VRS, dakle, vojska bosanskih Srba. To je nama bilo očigledno zbog benzina, municije koji su dolazili iz Srbije preko Drine, dolazili u Bosnu, i to nije bila tajna ni za koga. Uostalom, da bi se održalo 80.000 do 90.000 borbenih trupa na terenu trebalo je mnogo logističke podrške.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li ste saznali ko je plaćao plate oficirima u Vojsci Republike Srpske?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da, mi smo bili informisani o tome mada ja nemam lična saznanja da plate vojske bosanskih Srba, dakle VRS-a, dolaze, plaćene su od strane Ministarstva odbrane u Beogradu.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Ambasadore, ako biste mogli, da li biste komentarisali i izneli bilo kakva saznanja koja imate o generalu Ratku Mladiću?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da. Sreo sam se s njim nekoliko puta. Znao sam za njegovu reputaciju takođe. On je bio komandant Kninskog korpusa u Hrvatskoj pošto je Knin bio najosetljivije područje i područje najviše naseljeno Srbima na teritoriji Hrvatske tako da je njegova funkcija već tamo bila važna funkcija. Naširoko se govorilo da je on najpopularniji oficir JNA u vojsci, a da je posebno popularan među vojnicima regrutima. Zvali su ga Džordž Paton (George Patton) JNA. Džordž Paton je bio poznati američki general iz Drugog svetskog rata. Kao što sam rekao, ja sam se sa njim i lično sreo nekoliko puta.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Ambasadore, koliko smo ukupno pogledali strana vašeg dnevnika koje se odnose na vaše svedočenje?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Oko 2.000, rekao bih.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Tokom vaše pripreme za svedočenje, da li ste vi razgovarali sa članovima Tužilaštva da biste napravili neke tabele kojima bi se identifikovali značajni zapisi u vašem dnevniku?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Jesam.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Ja bih skrenuo pažnju Pretresnog veću na dokazni predmet 396, tabulator 11, to ćemo staviti na grafoskop. Molim poslužitelja da pritisne "off" dugme na monitoru svedoka. A ambasadora Okuna ćemo da zamolimo da identifikuje značajne delove beleški u dnevniku koje će se pojaviti na ekranu u okviru ovog kompjuterskog programa *Sanction*. Ambasadore, želeo bih da vas pitam, a za Pretresno veće bih hteo da kažem da je najveći deo dokaza dodat na rezime svedočenja ovog svedoka. Ambasadore, ova prva tabela, da li ona ukazuje na neke od značajnih beleški koje se odnose na odnos gospodina Miloševića sa paravojnim formacijama?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Molim vas, da počnete sa prvom beleškom, rezimirajte nam to, to bi trebalo da se pojavi na ekranu pred vama, ako želite da se pozovete na to. Naravno, možete da pogledate i originalnu svesku, ako vam je potrebno. Ako je to sastanak o kojem smo već razgovarali onda nas samo uputite na taj deo svog ranijeg svedočenja u kome ste već govorili o tome.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Prvi sastanak je bio 18. novembra 1991. godine. Već smo govorili o njemu ovde u ovoj sudnici. I odnosi se na to da je predsednik Milošević uveravao sekretara Vensa (Cyrus Vance), da parafraziram "u Srbiji ne dozvoljavano iregularne, neregularne i paravojne formacije".

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Sledeća beleška?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Sledeća je 21. novembar 1991. godine. Takođe je to pomenuto u ranijem svedočenju. Predsednik je informisao sekretara Vensa da nema nikakvih problema sa povlačenjem JNA i srpskih neregularnih formacija iz Hrvatske u vezi sa mirovnim planom.

SUDIJA MEJ: Samo trenutak molim vas. Da, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ: Možda je neka zabuna gospodine Okun, 21. novembar 1991. godina piše: "Vens je informisao Miloševića da je Kadijević spreman da povuče JNA iz Hrvatske. Milošević mu je rekao" i tako dalje. Znači, Vens je mene informisao da je Kadijević spreman da povuče JNA, nisam ja informisao Vensa da će Kadijević da se povuče. Je li tako?

SUDIJA MEJ: Da. Mi to možemo da pojasnimo u unakrsnom ispitivanju, ako je potrebno, ali pošto ste sad pokrenuli to pitanje. Da, ambasadore.

SVEDOK OKUN: Da, to je tačno, predsedniče, vi ste potvrdili to povlačenje. Vi ste to potvrdili, potvrdili ste povlačenje.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Molim vas, da nastavite, gospodine ambasadore.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: 23. novembra 1991. godine predsednik Milošević ponovo kao, što znamo iz prethodnog svedočenja u ovoj sudnici, potpisao je ženevski sporazum kojim se obavezuju da demobilizuju sve naoružane srpske snage, uključivši srpske paravojne i neregularne formacije. Niko iz saveznog Predsedništva nije potpisao dokument, šta ukazuje na to da je potpis predsednika Miloševića bio taj koji je kontrolisao sporazum i u ime saveznog Predsedništva. Da li da nastavim?

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da, molim.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: 2. decembra 1991. godine, kada je sekretar Vens pitao predsednika o reakciji paravojskih formacija na prekid vatre predsednik Milošević ga je obavestio da oni poštuju prekid vatre. Već nam

je rekao da 95 posto srpskih paravojnih snaga su organizovane i pod kontrolom Gorana Hadžića. 15. aprila 1992. godine, sastanak o kojem smo već govorili pred ovim Pretresnim većem, sastanak na kojem je sekretar Vens snažno prigovorio predsedniku Miloševiću zbog nastanka Arkanovih dejstava. Predsednik Milošević je rekao, parafraziram, samo neki pojedinci i paravojne formacije nisu pod kontrolom srpskih vlasti. To je bio sastanak na kojem, nakon izvesne rasprave, Pretresno veće se seća, predsednik Milošević je priznao da je Arkan bio u Bijeljini na početku borbi, a mi smo tvrdili da je on bio i na drugim mestima takođe. 5. juna 1992. godine...

SUDIJA KVON: To je 6. maj.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Ambasadore, izvinjavam se, ovde su datumi pisani na evropski način, a ne na američki. Dakle, dan, mesec, godina.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Izvinjavam se. 6. maja 1992. godine predsednik Milošević se obavezao pred sekretarom Vensom, dakle, obavezao se da će paravojne formacije, a pod tim smo svi shvatili srpske paravojne formacije, napustiti Bosnu, dakle, povući se iz Bosne i Hercegovine za dve nedelje. Citiram: "Svi Srbi i JNA će se povući iz Bosne i Hercegovine za dve nedelje". Mislim da smo o tome već ranije govorili.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Molim da se sada svedoku pokaže dokazni predmet Tužilaštva 396, tabulator 12. Ambasadore, da li se na ovoj tabeli vide najvažnije beleške iz vašeg dnevnika u vezi sa odnosom gospodina Miloševića i Jugoslovenske narodne armije?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Molim vas da nam kažete nešto u vezi toga.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Pa evo. Prva beleška je od 13. oktobra 1991. godine, o tome smo već govorili. To je sastanak na kojem je general Kadrijević, Savezni sekretar za narodnu odbranu nama rekao da: "JNA ne deluje nezavisno nego da sledi naređenja "krnjeg Predsedništva", da ima svoje vlastite linije komandovanja i da ne postoje nikakvi samostalni elementi". Sledeća beleška 6. novembar 1991. godine. Savezni premijer Ante Marković nam je rekao da: "JNA postaje sve više i više srpska".

SUDIJA KVON: Jeste li vi spomenuli to tokom svedočenja?

SVEDOK OKUN: Da.

SUDIJA KVON: Hvala.

SVEDOK OKUN: Zatim treći paragraf, 18. novembar 1991. godina.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Ambasadore, pre nego što odemo sa ovog komentara da "JNA postaje sve više i više srpska", recite nam da li ste vi tokom vaših pregovora saznali koji su razlozi u osnovi toga da JNA postaje sve više i više srpska?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da, jesmo.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Objasnite to Pretresnom veću.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Tu se radi o nekoliko faktora, nekoliko faktora koji su prouzrokovali to da je JNA postojala sve više i više srpska. Prvi i glavni faktor bio je to da su oficiri i vojnici JNA iz drugih republika sve više i više dezertirali, napuštali JNA i vraćali se u svoje republike. Kao primer mogu da navedem generala Antuna Tusa koji je bio glavni komandant hrvatskih oružanih snaga godine 1991. godine, a pre toga komandovao je Ratnim vazduhoplovstvom JNA. A kada gledate koliko je vojnika takođe otišlo, tu se onda radi o hiljadama. Zatim, mobilizacija popunjavanja JNA je proces koji se nije odvijao u republikama koje su se opredelile za secesiju. I konačno, mnogi srpski mladići i sami su odlučili da se ne odazovu pozivu na mobilizaciju. I zbog tih razloga JNA je postajala sve više i više srpska i zapravo postala srpskom vojskom.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Nastavite, molim vas da komentarišete ovu tabelu.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: 18. novembar 1991. godina, mislim da smo o tome već govorili, to je bio sastanak na kojem je sekretar Vens dao početni formalni predlog u kojem je predložio moguću mirovnu operaciju Ujedinjenih nacija (United Nations) predsedniku Miloševiću. Na tom sastanku je predsednik izjavio: "Da će srpska strana i JNA da prihvate jednu takvu mirovnu operaciju". O sledećem smo već razgovarali, to dolazi ovde hronološki. To je bio sastanak koji se odigrao odmah nakon ovog prethodnog sastanka sa predsednikom Miloševićem. Taj sastanak je bio sa generalom Kadijevićem i on je prihvatio plan. Tri dana kasnije, 21. novembra, kad je sekretar Vens obavestio predsednika Miloševića da je general Kadijević spre-

man da povuče JNA, i ponavljam to je bio sekretar Vens i on je informirao predsednika o tome, predsednik je odgovorio: "U redu, nećete imati nikakvih problema ni sa JNA, ni sa srpskim neregularnim snagama". Sledeći sastanak održan je 23. novembra 1991. godine. Tu se ponovo govorilo o potpisivanju dogovora o deblokiranju i primirju iz Ženeve (Geneva) kojima su sve srpske oružane snage, uključujući i JNA i ne regularne snage bile obavezane. To je sporazum koji su potpisali predsednik Tuđman, general Kadrijević i predsednik Milošević. Taj sporazum nije potpisao niko iz saveznog Predsedništva. U to vreme, kao što je već spomenuto, savezni predsednik bio je Borislav Jović, a on čak nije bio ni prisutan u Ženevi na tom sastanku.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Pre nego što odete dalje, recite nam da li je u danima pre potpisivanja Ženevskog sporazuma bilo nekih značajnih suštinskih rasprava sa Borisavom Jovićem o uslovima iz Ženevskog sporazuma?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Ja sam imao, ali mislim da sekretar Vens nije. Na jednom mestu u dnevniku stoji beleška o jednoj saveznoj jedinici koja se sprema da primi mirovnu operaciju. Predsednik Milošević predložio je da se sastanem sa tom jedinicom, sa njima, i da im objasnim uslove, pa sam to i učinio. To je bio jedan prilično veliki sastanak u jednoj velikoj dvorani, tamo je bilo nekih 25, 30 ljudi oko jednog velikog stola i gospodin Jović je predsedavao tim sastankom sa jugoslavenske strane. Ja mislim da sekretar Vens nikad nije imao kontakta sa gospodinom Jovićem, možda se tek rukovao sa njim.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Nastavite, molim vas.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Predzadnja beleška na toj strani od 2. decembra 1991. godine, o tome smo već govorili. I ovde se spominje odgovor predsednika Miloševića na pitanje sekretara Vensa o borbama duž dalmatinske obale. Predsednik je rekao: "Da jednom kad se deblokiraju garnizoni JNA da će vojska JNA da napusti Dubrovnik". I konačno, zadnja beleška na ovoj strani od 6. maja 1992. godine, govori o tome, govori o sastanku o kojem smo maločas govorili. To je sastanak kada se predsednik Milošević obavezao sekretaru Vensu da će JNA napustiti Bosnu u roku od dve nedelje. Tu je takođe navedena i njegova izjava o kojoj smo ranije govorili, "da Bosna i Hercegovina nije unutar nadležnosti Savezne Republike Jugoslavije".

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Molim da se sada ambasadoru pokaže dokazni predmet Tužilaštva 396, tabulator 13. Recite nam, da li ova slikovi-

ta tabela sadrži najznačajnije beleške iz vašeg dnevnika koje opisuju odnos gospodina Miloševića i drugih srpskih političkih vođa?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Pa onda provedite nas, molim vas, kroz tu tabelu.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Prva beleška, 12. oktobar 1991. godine, čini mi se da o tome nismo ranije govorili. Tu se govori o izjavi koju je tadašnji savezni ministar spoljnih poslova Lončar dao, odnosno koji je nama rekao da Vlada Srbije insistira da govori u ime Srba u Hrvatskoj, a Lončar je inače Hrvat. Sledeći sastanak 18. novembra 1991. godine, o tome smo već govorili. Tu se govori o tome kako je predsednik Milošević sekretaru Vensu rekao da mi nećemo imati nikakvog problema sa krajiškim vođama, Babićem i Hadžićem i rekao je: "Verujte mi". Pod brojem 3 je sastanak od 21. novembra 1991. godine. O tome smo već govorili. Predsednik Milošević nam je tom prilikom još jedanput rekao da nećemo da imamo problema sa Hadžićem. I kad je sekretar Vens zatražio karte i popis mesta gde žive Srbi, predsednik je rekao da će mu to dati Hadžić, da će on to da organizuje. Sledeća beleška sastoji se od dva dela. Datum je 2. decembar 1991. godine. Opisuje razgovor predsednika Miloševića i sekretara Vensa i mene. Tom prilikom predsednik je rekao da je već razgovarao i sa Babićem i sa Goranom Hadžićem da potpisivanja Ženevskog sporazuma, to je onda znači morao da bude 24. novembar 1991. godine, i predsednik je rekao da će oni poštovati prekid vatre. Govoreći o samom sebi predsednik Milošević je rekao gospodinu Vensu i meni: "Obećao sam i uradio sam". Mislio je time da kaže obećao sam vam da ću govoriti sa Hadžićem i Babićem i to sam i učinio. Kasnije na tom istom sastanku, o tome smo već govorili, predsednik Milošević je sugerisao da razgovaramo i sa vođama bosanskih Srba i dobili smo ime Karadžića kao osobe sa kojom treba da razgovaramo. Zatražili smo da se održi sastanak i nekoliko sati kasnije sastali smo se sa doktorom Radovanom Karadžićem u jednoj kući u Beogradu, u jednoj stambenoj četvrti. Sledeći sastanak od 31. decembra 1991. godine, to je bio zadnji dan u godini, tu stoji i jedna greška u kucanju, ja sam o tome već obavestio Sud da potpisivanja "Sporazuma o sprovođenju" je 2. januar, a ne 7. januar, taj je datum već predat Sudu, nalazi se u svim dokumentima, prema tome ovo je samo štamparska greška. Ali, u svakom slučaju kako se bližio datum potpisivanja "Sporazuma o sprovođenju", to je bio 2. januar, zapitali smo predsednika šta bi se dogodilo kad bi se pojavio još neki krajiški lider poput Babića. Razlog za postavljanje tog pitanja je bio taj što je Babić na početku bio veoma suzdržan

prema prihvatanju prekida vatre i svrha tog pitanja je bila da izvučemo neku vrstu garancije od predsednika Miloševića da tako nešto neće da se ponovi, da političke i vojne vođe u Krajini jesu pod njegovom kontrolom. I predsednik nas je uverio da se to neće dogoditi, da se na sceni neće pojaviti nikakav novi Babić. Predzadnja beleška od 4. marta 1992. godine. Mislim da o tome nismo razgovarali ranije. Tu stoji da je predsednik Milošević rekao sekretaru Vensu...

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Ambasadore, budući da nismo o ovome govorili, možete da pogledate celu tu belešku iz dnevnika i možete da nam date i nešto više detalja o tome šta se dogodilo na tom sastanku. To je znači 4. mart 1992. godine. To je u šestoj svesci na strani 92.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da. Taj razgovor je trajao više od tri sata. Razgovarali smo s predsednikom Miloševićem i govorili o mnogo stvari uključujući i JNA, šta smo maločas spomenuli. I ja sam na strani 90, u zagradama zabeležio da nam je predsednik Milošević ispravno rekao da se smanjuje veličina JNA. To se odnosi na pitanje koje mi je ranije postavljeno, a to je promena u sastavu JNA. I razgovarali smo o napuštanju trupa iz raznih republika, odlasku tih trupa iz JNA. Predsednik Milošević nam je rekao da se smanjuje veličina JNA. Ali najveći deo razgovora odnosi se na sve goru i goru situaciju u Bosni i Hercegovini. To je bio 3. april 1992. godine. U to vreme borbe su trajale već mesec dana i etničko čišćenje se pogoršavalo. I kad je sekretar Vens spomenuo taj problem predsednik Milošević se složio da to jeste problem, predsednik Milošević je rekao da želi o tome da razgovara privatno sa sekretarom Vensom. I zatim na vrhu strane 92 stoji da je rekao: "Nazvao sam Karadžića i rekao mu da to oladi malo". Drugim rečima on je nazvao Karadžića i rekao mu da uspori svoju aktivnost, da ne bude toliko ratoboran jer izraz "oladi to malo" upravo pogodan da se to opiše iako je pomalo neformalan.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Nastavite, molim vas.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: I zadnja stvar na ovoj strani, datum je 2. oktobar 1992. godine, mislim da o tome nismo ranije govorili. Tu se govori o mogućem uvođenju zone zabrane letenja iznad Bosne. To je ideja koju su u Savetu Bezbednosti (UN Security Council) zagovarale najviše Sjedinjene Američke Države (United States of America). To je bilo zasnovano na modelu zone zabrane letenja koje su Sjedinjene Američke Države i Ujedinjeno Kraljevstvo (United Kingdom) uspostavile nad severnim i južnim Irakom (Iraq), te zone još uvek postoje. I to je navelo Sjedinjene Američke Države da pomis-

le kako bi se jedna zona zabrane letenja mogla uvesti i nad Bosnom, da bi to moglo da bude od pomoći u smanjenju nivoa neprijateljstva u Bosni.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Kakav je to bio sastanak 2. oktobra, sa kim ste se sastali? To je treći svezak vašeg dnevnika iz perioda Međunarodne konferencije za bivšu Jugoslaviju (International Conference on the Former Yugoslavia).

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: To znači sastanak od 2. oktobra. To je bio sastanak samo sa Karadžićem. On je bio jedini sa strane bosanskih Srba. Sastali smo se sekretar Vens, lord Oven, ja i još neki pripadnici našeg tima.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Da li je sa Radovanom Karadžićem razgovarano o ideji uvođenja zone zabranjenog letenja nad Bosnom?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da, vrlo opširno.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: I šta je on na to odgovorio?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Rekao je da će se naći u velikoj neprilici ako bi se ta zona zaista i sprovela u delo.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Kad je on to rekao, šta ste vi shvatili, šta je on mislio time da kaže?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Pa mi smo shvatili da bi se on našao u velikoj neprilici sa predsednikom Miloševićem i sa JNA, jugoslovenskom vojskom, jer su avioni pripadali jugoslovenskoj vojsci.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: A sada, molim vas da vam se pokaže dokazni predmet Tužilaštva 396, tabulator 14. To je još jedna tabela. Ranije ste tokom vašeg svedočenja rekli da je jedan deo vašeg zadatka bio da političke vođe obavestite o zločinima koji se dešavaju u Hrvatskoj i Bosni. Recite nam da li ova tabela sadrži značajnije beleške iz vašeg dnevnika koje se odnose na one prilike u kojima ste vi i sekretar Vens predsednika Miloševića obavestili o zločinima koji su se dešavali u te dve zemlje?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da, mislim da je tako.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Pa, molim vas onda da nas sprovedete kroz ovu tabelu.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: 13. oktobra 1991. godine, na prvom sastanku tokom prve misije ja sam predsednika Miloševića obavestio o bosan-

skim Srbima. I predsednik je rekao, kao šta smo već rekli pred ovim Pretresnim većem, da oni predstavljaju 30 posto stanovništva, ali da zauzimaju 60 posto teritorija. Usput rečeno, to je bio jedan uobičajeni refren, to smo čuli ne samo od predsednika nego i od mnogih drugih vođa Srbije i bosanskih Srba. I meni je bilo jasno posle ovog komentara i posle ovog sastanka da predsednik zna da postoji mogućnost humanitarne katastrofe u Bosni i Hercegovini, jer tada je već napravljena veoma jasna veza između ljudi i teritorija i nažalost upravo tako je na kraju i ispalo. Sledeći sastanak je sastanak o kome smo već govorili. To je sastanak od 21. novembra 1991. godine, sastanak koji smo imali sa predsednikom Miloševićem nedugo posle naše posete Vukovaru. Na tom sastanku sekretar Vens je predsednika obavestio o veoma teškoj šteti i neproporcionalnom korištenju sile koju smo mi tamo videli, kao i o paravojsci koju smo videli kako se mešaju i druže sa trupama JNA u prihvatnom centru za izbeglice koji smo mi posetili. Predsednik Milošević odgovorio je da je Vukovar poseban slučaj i da će svet shvatiti poteze, srpske poteze i poteze JNA. Na tom sastanku mi smo takođe predsedniku Miloševiću preneli uznemirujuće izveštaje koje smo stalno primali o zverskim postupcima srpskih neregularnih i paravojnih snaga u Bosni i Hercegovini.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Kako bismo dobili neku orijentaciju o tome kada se u vremenskom kontekstu odigrao taj sastanak, valja reći da se, dakle, taj sastanak održao nekih četiri meseca pre nego što su pripadnici paravojnih formacija počeli da čine zločine u Bosni. Da li je to tačno?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Taj se sastanak odigrao negde sredinom ili krajem novembra 1991. godine, a bosanski referendum je održan tek 29. februara i 1. marta 1992. godine, i tada su izbile borbe širokih razmera u Bosni. Prema tome, te aktivnosti odigrale su se četiri meseca pre izbijanja borbi.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Molim vas da nastavite.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: 2. decembra 1991. godine, jedan član naše grupe obavestio je predsednika Miloševića o izveštajima koje je stalno primao, a koje se odnose na aktivnosti srpskih paravojnih snaga u Krajini, tu mislim na Hrvatsku Krajinu. Tu se radilo uglavnom o Šešeljevima i Arkanovim ljudima. To je bio razgovor koji predsednik Milošević po svemu sudeći nije želeo da ima, budući da je promenio temu. I kao što smo već spomenuli, on je pokrenuo pitanje toga da su neki Hrvati ukrali uniforme JNA u Pakracu i zatim ubijali ljude i pravili haos. Na tom istom sastanku predsednik Milošević nam

je priznao da je, kako je on rekao, pročitao novinske izveštaje o zverstvima koje su počinile srpske paravojne i neregularne snage. On nam je rekao da su 95 posto pripadnika paravojskih snaga lokalni ljudi, dakle, on je rekao da je njih 95 posto, da su to lokalni ljudi i da oni dolaze iz mesta u kojima se bore. Rekao je da su oni dobro organizovani i da su pod kontrolom Gorana Hadžića. I mi smo shvatili da to znači da su oni i pod njegovom rezidualnom kontrolom, budući da nam je on već u više navrata rekao da je Goran Hadžić osoba koja ne odbija da poslušava njegova uputstva.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Ambasadore, sledeća beleška u ovom grafikonu, u ovoj tabeli, sadrži nešto šta je zapravo već rečeno Pretresnom veću, pa vas molim da je preskočite.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da. Zatim sledi 6. januar 1993. godine. Mislim da se to odigralo u Ženevi, ali to može da se i proveriti. Ali, u svakom slučaju 6. januara 1993. godine je sekretar Vens izrazio svoju zabrinutost o kriminalnim delatnostima i naglašavam ovde da je Vens upotrebio izraz "zločinačke delatnosti" i da tome treba da se stane na kraj. Predsednik Milošević mu je pružio uveravanja da će svako ko stvara probleme da završi u zatvoru i to je na nas ostavilo veoma snažan utisak da predsednik Milošević zna da su to zaista zločinačke aktivnosti. On ih nije priznao, ali je rekao da će svako ko stvara probleme u vezi sa zločinačkim aktivnostima da završi u zatvoru.

TUŽILAC GRUM – PITANJE: Ambasadore, u vreme kad vam je gospodin Milošević pružio ta uveravanja, da li ste vi shvatili da se to odnosi i na Šešelja i Arkana?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Svakako.

TUŽILAC GRUM: Hvala. Nemam više pitanja za ambasadora.

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Miloševiću.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: OPTUŽENI MILOŠEVIĆ

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Okun, vi ste bili savetnik Sajrusa Vensa u tom periodu o kome ja znam, negde od oktobra 1991. godine do maja 1993. godine. Je li tako?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da, to je tačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vidim iz ovoga kažete, prisustvovali ste 21. novembra 1991. godine sastanku kod mene i kažete kako stoji u ovom sažetku koji je dostavila druga strana da sam ja tada u mojoj kancelariji bio jedini predstavnik srpskih interesa. Je li tako?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Mogu li da pogledam svoje beleške?

SUDIJA MEJ: Da, ambasadore, ako u bilo kom trenutku tokom ispitivanja želite da pogledate u svoje zabeleške možete to da uradite, imate na to pravo zato što vam se postavljaju pitanja o stvarima koje ste zapisali u svom dnevniku, a dnevnik imate pred sobom.

SVEDOK OKUN: Izvinjavam se, to je sastanak od 21. novembra.

PRIJATELJ SUDA KEJ: Strana 97.

SVEDOK OKUN: Da, imam je pred sobom. Da, predsedniče, na tom sastanku vi ste bili u pratnji čoveka koji je vodio beleške.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Je li to tako gospodine Okun, dakle, ja sam bio jedini predstavnik u mojoj kancelariji srpskih interesa? Tako ste rekli. To vam je ovde u ovoj tački tri, kažete 21. novembra: "Prisustvovao sam sastanku sa Slobodanom Miloševićem u njegovoj kancelariji na kome je on bio jedini predstavnik srpskih interesa".

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Vi ste bili jedina osoba u toj prostoriji osim čoveka koji je vodio zapisnik. Dakle, ne mogu da zamislim da je to netačno.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Zbog toga vas i pitam pošto nisam razumeo ovu konstataciju, koga ste drugog očekivali u mojoj kancelariji osim mene, gospodin Vens i vi ste tražili da me vidite i ja sam rekao naravno, izvolite, došli ste kod mene, tražili ste mene da vidite. Koga ste drugog očekivali da vidite osim mene u mojoj kancelariji?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: U pravu ste gospodine predsedniče, upotreba tog izraza "jedini zastupao interes", mislim, upotrebljen je zato da bi se reklo da ste vi bili sami, a da niste bili u pratnji ministra spoljnih poslova Jovanovića ili nekog drugog koji je mogao da bude tamo. Ali naravno ne treba ni da kažem mi smo došli kod vas. Sekretar Vens i vi ste bili glavni sagovornici na tom sastanku. Prema tome, nije bilo bilo kakve negativne konotacije u toj frazi "jedini predstavnik srpskih interesa".

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Dobro, onda mi je drago da smo to raščistili. Vi ste zajedno sa Sajrusom Vensom, a nekad čak i Sajrus Vens bez vas, vrlo često dolazili kod mene, da li tako možemo da kažemo, za sve to vreme?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Mi smo se često sa vama viđali, to je tačno. Takođe je tačno da ste vi i sekretar Vens često imali susret u četiri oka pre sastanka ili posle sastanka. Ponekad je on to tražio, ponekad ste vi to tražili. To je savršeno normalan postupak. Ne sećam se ni jednog perioda ili trenutka kada je sekretar Vens išao kod vas sam od početka do kraja.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Pa, bilo je slučajeva, vi se sećate kad smo konstituisali Saveznu Republiku Jugoslaviju krajem aprila 1992. godine, je li tako?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Morao bih da pogledam svoj dnevnik. Ne sećam se, sećam se trenutaka kada sam ja bio sa vama sam, kada sam ja sam dolazio kod vas.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Bilo je prilika, jer kad su uspostavljeni organi Savezne Republike Jugoslavije onda su Sajrus Vens i Oven logično nastavili da komuniciraju sa njima, nije bilo potrebe da komuniciraju sa mnom. Ali je Sajrus Vens, iako je bio na tim sastancima, dolazio kurtoazno da me poseti, da me vidi jer smo imali sve vreme veoma dobre i rekao bih prijateljske odnose.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Gospodine predsedniče, ja se sećam trenutaka kada smo dolazili u Beograd sa Međunarodnim komisija za nestale osobe (ICMP, International Commission on Missing Persons) čiji sam ja bio specijalni savetnik, a gospodin Vens je bio predsedavajući i tu su bili prisutni i drugi članovi te Komisije ili Komiteta. Tu je bio takođe Visoki komesar za ljudska prava (UN High Commissioner for Human Rights), predstavnici Međunarodnog komiteta Crvenog krsta (ICRC, International Committee of the Red Cross) i drugi ljudi na uglednim pozicijama i sećam se vašeg ljubaznog poziva da zajedno doručkujete sa sekretarom Vensom u Beogradu tokom te posete, dakle, posete Međunarodne komisije za nestale osobe. I vi ste toga sigurno sećate. Takođe se sećam da je gospodin Vens raspravljao o tome sa drugim članovima tog Komiteta i on je smatrao i oni su smatrali da ne bi bilo primereno da on prihvati taj poziv i da sam ima doručak sa vama sobzirom da je on bio na čelu jedne jedinstvene delegacije. Dakle, to je primer njegovog stava, ali svakako nije

bilo ništa negativno u samom pozivu niti u odbijanju poziva, jer činjenica je da ste se vi povremeno viđali nasamo u periodu od 1991. godine do 1993. godine i to je bilo nešto šta smo i on i ja smatrali potpuno normalnim. Ali nije se to često dešavalo, gospodine Miloševiću.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Moraću da štedim vreme, pa ću nastojati da vam postavljam što kraća pitanja gospodine Okun, a pošto sam ja ovde ograničen sa vremenom onda vas molim da imate u vidu to ograničenje. Dakle, ovo sam pomenuo, taj sastanak gde kažete da sam ja bio jedini predstavnik, objasnili ste to. Mislim vi ste i ranije bili prisutni na sastancima kod mene, recimo 13. oktobra 1991. godine, zar ne?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Da li sam ja tada vama vrlo precizno rekao da je mirno rešenje jedina solucija?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Vi ste davali takve izjave, gospodine predsedniče, nekoliko puta, mogu čak da kažem mnogo puta.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li sam vam jasno stavio do znanja, vi ste došli kod mene da razgovarate o tekućoj političkoj situaciji u Jugoslaviji, o mom stavu o tome i tako dalje, da li sam vam jasno stavio do znanja da su Hrvatska i Slovenija pribegle secesionizmu i da je to problem koji je upravo centralni problem u tom trenutku bio na prostorima SFRJ, upravo na tom sastanku?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da, to je uvek bio vaš stav da su se oni otepeili od SFRJ i naš stav je naravno bio da su oni se opredelili za nezavisnost, odnosno to je bio njihov stav.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Mi smo to smatrali secesijom i to valjda nije bilo sporno. A da li sam tada jasno ukazao da nažalost u Hrvatskoj ponovo postoje znakovi nacizma, fašizma?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Vi ste ukazali na nekoliko stvari tokom tog sastanka, gospodine Miloševiću i na drugim sastancima i svakako jedna od stvari na koje ste ukazivali je oživljavanje, ili oživljavanja nacizma u Hrvatskoj. I da ne bih uzeo previše vašeg vremena neću pogledati tu belešku u dnevniku, ali se prilično dobro sećam da ste na tom sastanku takođe rekli da srpski narod u Hrvatskoj živi u vrlo zatvorenim područjima, to je bilo još jedno pitanje, kompaktnim područjima.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: A da li sam vam tada ukazao takođe da je svaka nasilna promena granica ilegalna, odnosno nezakonita?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da, to ste vi tvrdili. Vi ste to izjavili, da administrativne granice, izvinjavam se, da republičke granice SFRJ su samo administrativne granice i ne mogu nikako drugačije da se shvate i zbog toga po vašem mišljenju secesija, kako ste je vi nazivali, nezavisnost kako su je nazivale druge republike, odnosno predsednici drugih republika, dakle, po vašem stavu je bila nelegalna. Sa stanovišta Evropske unije, ako to mogu ukratko da kažem i koje je izrazila arbitražna komisija na čelu sa sudijom Badinterom (Robert Badinter), da je Jugoslavija u stanju raspadanja i da to nije samo pitanje secesije niti pitanje administrativnih granica već da se u stvari SFRJ raspada. To pominjem da bih ukazao na to da su postojali vrlo snažni pravni legalni argumenti na drugoj strani, ali da, vaš stav je bio da su granice republika samo administrativne granice.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Vama je to bilo poznato, nadam se, jer ste kao pažljiv analitičar imali u vidu i Ustav SFRJ, dakle, pravila i sve ono šta je uspostavljeno u državi. Je li tako ili ne? Sa stanovišta ustava to je bilo nelegalno. Je li tako ili ne, gospodine Okun?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Ne bih se složio sa vama, uz puno poštovanja ne slažem se sa tom tvrdnjom, jer se situacija promenila tokom godina. Jugoslavija je imala nekoliko ustava, vi to znate bolje nego ja, gospodine Miloševiću. Operativni ustav po kojem je radila SFRJ u tim godinama, dakle 1990. godine, 1991. godine, bio je Ustav iz 1974. godine, u kojem postoji mera za pojedinačne republike da se otcepe od savezne federacije, jugoslovenske federacije. Međutim, to jeste sporna tačka, nema sumnje.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Gospodine Okun, bio bih vrlo zahvalan ako biste mi sutra pokazali gde to piše u ustavu, ali da nastavimo sa ovim sastankom 21. da li sam vam tada stavio do znanja da Srbija nema...

SUDIJA MEJ: Mislim da moramo sa ovim da završimo za danas. Sada je 13.45, danas posle podne imamo jedan drugi predmet.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Možemo li samo da čujemo odgovor na ovo pitanje, gospodine Mej. Pitao sam da li sam vam tada stavio do znanja da Srbija nema, znači na tom prvom sastanku, da Srbija nema nikakvih teritorijalnih pretenzija?

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: Da, sećam se da ste rekli da Srbija nema nikakvih teritorijalnih pretenzija, vi ste upotrebili tu reč "pretenzija", ali bih želeo da proverim svoje beleške ako mogu.

OPTUŽENI MILOŠEVIĆ – PITANJE: Evo ja ću da vam pročitam, pošto imam pred sobom, vi možete da proverite svoje, piše 10.15 - 11.55, sastanak sa predsednikom Srbije, Slobodanom Miloševićem i zamenikom ministra spoljnih poslova. "Milošević želi mirno rešenje jugoslovenskog problema", pišete samo telegrafski i sažeto šta je. "Krivi Slovence i Hrvate za secesiju, naziva Hrvate fašistima, jer je pretvaranje međunarodnih granica u državne granice ilegalno. Hrvatska nema nikakve teritorijalne zahteve", u zagradi pretenzije, jer ste stavili "upotrebio reč - nema teritorijalnih pretenzija". Dakle, to je ono šta ste vi zapisali, ja citiram vaš dnevnik. Sa svim ovim tačkama, na tom prvom sastanku sam vas upoznao.

SVEDOK OKUN – ODGOVOR: To je tačno, to piše u dnevniku.

SUDIJA MEJ: Hvala lepo. Sada ćemo da završimo sa radom za danas. Nastavljamo sutra u 9.00.

Fond za humanitarno pravo